

LANT BRUKS BARO METERN 2008

**3 831 svenska bönders uppfattningar
och förväntningar om konjunkturen**

Lantbruksbarometern

Lantbruksbarometern är en årlig rapport som redovisar lantbrukarnas uppfattning om det aktuella läget inom lantbruket. Den har utkommit sedan 1987.

Sifo har på uppdrag av LRF, LRF Konsult och Swedbank intervjuat 3 831 lantbrukare. Intervjuerna genomfördes per telefon mellan den 7 januari och 5 februari 2008.

I Lantbruksbarometern redovisas lantbrukarnas egna bedömningar och förväntningar om bland annat lönsamhet, investeringar, finansiering och den egna ekonomin.

I rapporten görs också jämförelser mellan lantbrukarnas svar och andra statistiska uppgifter för att få en mera heltäckande bild av utvecklingen.

Materialet redovisas som totalsiffror för Sverige, men också uppdelat på län.

Projektgruppen för årets Lantbruksbarometer har varit:

Jimmy Larsson, LRF Konsult

Johan Sjöblom, LRF Konsult

Lars-Göran Svensson, LRF Konsult

Lars Höök, LRF

Kjell Pettersen, LRF

Hans Wennberg, Swedbank.

Stockholm i april 2008

Innehåll

SAMMANFATTNING	2
INVESTERINGAR	4
FINANSIERING	8
LÖNSAMHET	10
MARKNAD	14
ENERGI	16
ATTRAKTION	18
BESKRIVNING AV FRÅGORNA I BAROMETERN	20
HELA RIKET	22
STOCKHOLMS LÄN	24
UPPSALA LÄN	25
SÖDERMANLANDS LÄN	26
ÖSTERGÖTLANDS LÄN	27
JÖNKÖPINGS LÄN	28
KRONOBERGS LÄN	29
KALMAR LÄN	30
GOTLANDS LÄN	31
BLEKINGE LÄN	32
SKÅNE LÄN	33
HALLANDS LÄN	34
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN	35
VÄRMLANDS LÄN	36
ÖREBRO LÄN	37
VÄSTMANLANDS LÄN	38
DALARNAS LÄN	39
GÄVLEBORGS LÄN	40
VÄSTERNORRLANDS LÄN	41
JÄMTLANDS LÄN	42
VÄSTERBOTTENS LÄN	43
NORRBOTTENS LÄN	44
METODBESKRIVNING	45

Många kurvor pekar kraftigt uppåt i

LÖNSAMHETEN i jordbruket stärktes kraftigt under 2007 och andelen bönder som ansåg sig ha en god lönsamhet under året slog rekord. Rekordmånga bönder investerade också i maskiner under 2007.

Åtta av tio tror att priserna till jordbruket kommer att vara oförändrade eller stiga under 2008.

Årets Lantbruksbarometer är den största årliga undersökningen av tillståndet i svenskt lantbruk. Totalt har 3 831 lantbrukare med mer än 20 hektar intervjuats av SIFO under perioden 7 januari – 5 februari 2008.

LÖNSAMHETEN SLOG REKORD 2007

Hela 60 procent av lantbrukarna upplevde lönsamheten som ganska eller mycket god under 2007. Det är rekord i Lantbruksbarometerens historia och en ökning med 23 procentenheter sen i fjol. Lönsamhetsindex för 2007 steg samtidigt från minus 24 till plus 24.

Under 2007 krympte andelen som är missnöjd med lönsamheten från fjolårets 61 procent till 36 procent i år.

VÄXTODLARE TOPPAR LÖNSAMHETEN

Mest nöjda med lönsamheten under 2007 var växtodlingsföretagarna. Bland dem var det 74 procent som upplevde lönsamhet som ganska eller mycket god. På andra plats kommer mjölkproducenterna med 68 procent. På plats tre kommer ägg- och fjäderfäproducenterna med 61 procent. Sämst lönsamhet upplever nöt-, lamm- och grisköttsproducenterna. Bland dessa producenter är det betydligt fler som anger att lönsamheten är dålig än bra. Bara 42 procent av nötköttsproducenterna, 39 procent av lammproducenterna och 27 procent av grisproducenterna anser att lönsamheten är ganska eller mycket god. Resten anser att lönsamheten är dålig. Orsaken är främst kraftigt ökade foderkostnader.

UPPSALABÖNDER NÖJDAST

Hur bönderna bedömer lönsamheten varierar stort mellan länen. Nöjdast är bönderna i Uppsala och Östergötlands län. Här är andelen som bedömer lönsamheten som ganska eller mycket god hela 72 procent. I Värmlands, Västerbottens och Västernorrlands län är samma siffra mellan 40 och 50 procent.

FRAMTIDSTRON FORTSATT HÖG

I fjolårets Lantbruksbarometer var böndernas förväntningar om lönsamheten för 2007 mycket höga. Framtidstron ligger kvar på samma höga nivå i år. 83 procent tror att lönsamheten kommer att bli oförändrad eller högre under 2008.

REKORD I MASKININVESTERINGAR

Hela 37 procent av lantbrukarna investerade i maskiner under 2007. Totalt investerades, enligt Maskinleverantörerna, för över 6 miljarder kronor i maskiner under 2007. Det är 19 procentenheter mer än under 2006 och den högsta nivån sedan 1989. Under året ökade också antalet sålda traktorer med 15 procent.

INVESTERINGAR I BYGGNADER FORTSÄTTER

Var femte bonde, 21 procent, investerade i byggnader under 2007. Det är en minskning med 3 procentenheter sedan 2006. Samtidigt ökade under 2007 antalet förprovningar av stallplatser till mjölkkor med 14 procent och till dikor med hela 40 procent. Antalet förprovningar till värphöns tredubblades. Även får- och häststallar ökade något medan antalet förprovade saggplatser i smågrisstallar minskade med nästan 23 procent.

REKORDSTOR ÖKNING AV UTLÅNINGEN

Jordbrukets skuldsättning ökade med 15 miljarder till totalt 168 miljarder kronor under 2007. Det är den högsta ökningen på tio år. Varannan lantbrukare har tagit lån under de senaste tre åren för att finansiera maskinköp, byggnation, eller köp av mark. Bara 4 procent av bönderna har lånat för privat konsumtion. Jordbrukets sammanlagda soliditet bedöms, trots skuldökningen, ligga på 70–80 procent. Det finns dock en mycket stor spridning mellan företagen.

VARANNAN VILL ÖKA PRODUKTIONEN

Nästan varannan lantbrukare, 46 procent, vill öka nuvarande produktion och hela 56 procent vill effektivisera i produktionen för att höja lönsamheten. 39 procent vill öka samarbetet med andra. 17 procent av bönderna vill utveckla någon ny verksamhet. En ökande andel, 4 procent jämfört med 3 procent i fjol, vill under 2008 satsa på gårdsförsäljning. Och 5 procent, jämfört med 4 procent i fjol, vill satsa på häst.

FYRA AV TIO MINSKAR TRÅDAN

Spannmålsodlingen ökar igen sedan EUs krav att tråda jordbruksmark slopats för 2007/08. Mest ökar den i slättbygderna.

FLER VÅGAR SATSA PÅ MJÖLK OCH LAMM

För första gången sedan 2005 är det nu fler som vill bygga ut sin mjölkproduktion än som vill upphöra eller minska. Nästan var fjärde mjölkbonde, 24 procent, avser att bygga ut under den närmaste 3-årsperioden medan 22 procent tänker minska eller upphöra. En orsak till trendbrottet är höjningen av bondens mjölkpris.

Också lammproducenterna bygger ut. Hela 37 procent planerar att öka produktionen medan 22 procent minskar eller upphör.

FÄRRE TROR PÅ NÖT OCH GRIS

22 procent av nöt- och 27 procent av grisköttsproducenterna tänker minska eller upphöra med sin produktion inom en treårsperiod. Andelen som vill öka är bara 16 respektive 25 procent.

Höga foderpriser och dålig lönsamhet bedöms vara de främsta orsakerna till nedgången.

TVÅ AV TRE VILL SÄLJA NÄRPRODUCERAT

63 procent av bönderna vill att mer av deras produktion ska säljas lokalt eller regionalt som närproducerad. Störst är intresset i norra Sverige och bland trädgårds- och lammköttsproducenterna. Hela 61 procent av mjölkproducenterna och 58 procent av nötköttsproducenterna vill också sälja på närmarknaden.

KLIMATHOTET OROAR FLER

Bönderna är direkt beroende av klimatet och allt fler oroar sig för klimatförändringarna. Andelen som är ganska eller mycket oroade ökade med 6 procentenheter från i fjol till 52 procent.

BIOENERGI FRÅN SKOGEN LOCKAR MEST

Den kraftiga prisökningen på spannmål och oljevaxter har dämpat böndernas vilja att satsa på åkergrödor för energiändamål. Andelen bönder som vill investera i förnybar energiproduktion har också krympt från 18 till 10 procent. Desto mer har intresset ökat för skogsråvara. Nästan varannan, 48 procent, av dem som vill satsa på energiproduktion vill satsa på råvaror från skogen. Näst största intresset tilldrar sig vindkraften. 23 procent vill satsa på detta energislag.

Lägst är intresset för salix. Bara 3 procent vill satsa på energiskog.

ANDELEN STOLTA BÖNDER VÄXER

Andelen bönder som "känner sig stolta över att vara lantbrukare" har på tre år ökat med 17 procentenheter, från 69 procent år 2006 till 86 procent i år. Nästan 8 av 10 vill också rekommendera yrkesvalet till en yngre generation. Lika många känner ett stöd från konsumenterna och hela 98 procent av lantbrukarna trivs ganska eller mycket bra med att vara bönder.

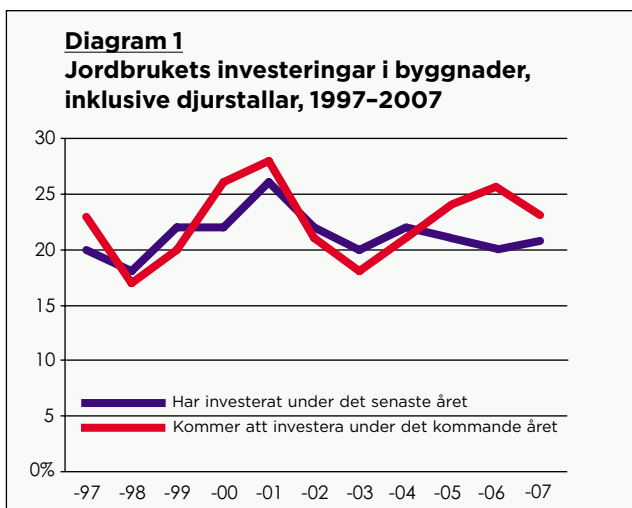
Rekordmånga bönder investerade i

HELA 37 PROCENT AV BÖNDERNA investerade i maskiner under 2007. Det är rekord. Andelen som tänker investera i maskiner under 2008 är också den högsta någonsin.

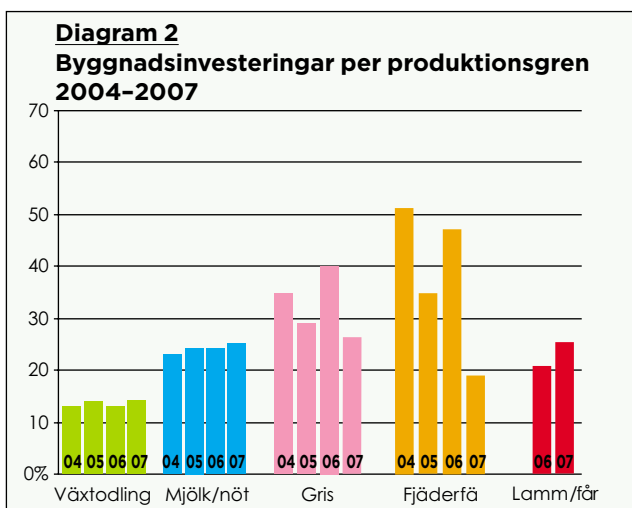
Mer än var femte bonde investerade i byggnader och 23 procent tänker investera 2008. Mest investerade grisproducenterna.

23 PROCENT TÄNKER INVESTERA I BYGGNADER

Under 2007 gjorde 21 procent av lantbrukarna väsentliga investeringar i byggnader. Andelen som planerar att investera i byggnader under 2008 är högre, 23 procent. Se **Diagram 1**.

23 procent av mjölk- och nötköttsföretagarna har investerat i byggnader under det senaste året, och 27 procent av grisproducenterna. Det är den lägsta andelen grisproducenter som investerat i byggnader på fyra år. Får- och lammproducenterna fortsätter att bygga. Under 2007 investerade 26 procent i byggnader och djurstallar. Se **Diagram 2**.

Flest bönder, hela 29 procent, investerade i byggnader på Gotland och i Norrbotten under 2007.

Men när det gäller byggplaner för 2008 toppar de jämtländska bönderna med 34 procent. På andra och tredje plats kommer Östergötland med 32 procent och Gotland med 29 procent.

Också när det gäller planerade djurstallar under 2008 ligger Jämtland i topp med 19 procent. Tvåa kommer Gotland med 14 procent.

Viljan att investera i byggnader är lägst i Kalmar, Västernorrlands och Hallands län. Men när det gäller djurstallar specifikt är investeringsviljan lägst i Västmanland. Här är det bara 5 procent som tänker investera i djurstallar under 2008. Se **Tabell 1** och **Diagram 3**.

Tabell 1

Planerade byggnadsinvesteringar, 2008

HÖGST

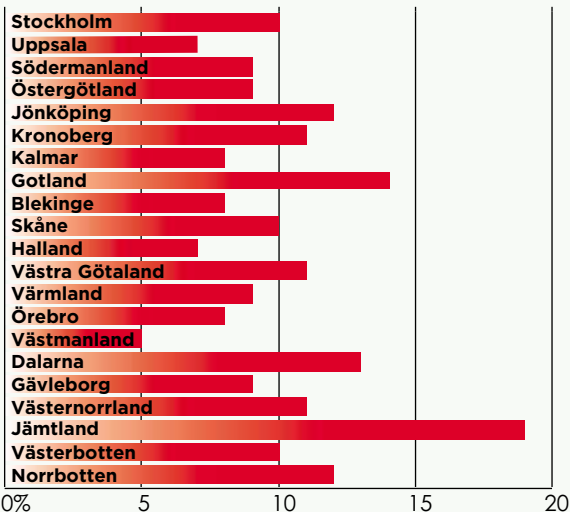
Jämtlands län	34%
Östergötlands län	32%
Gotlands län	29%

LÄGST

Kalmar län	18%
Västernorrlands län	17%
Hallands län	13%

Diagram 3

Jordbrukets planerade investeringar i djurstallar, länsvis, 2008

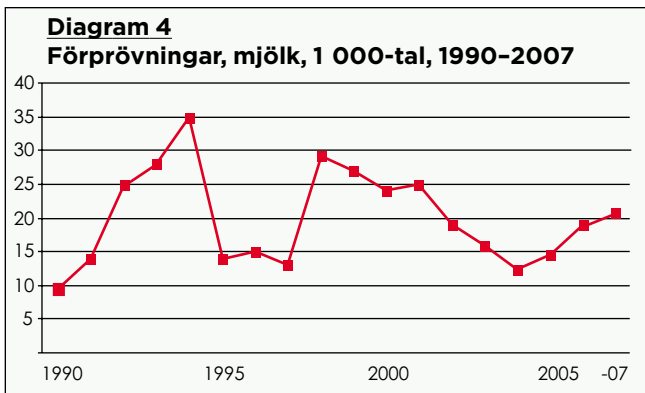

maskiner under 2007

Investeringarna i nya suggplatser sjunker

Antalet förprovningar av stallar till mjölk- och dikor samt värphöns ökade under 2007 medan antalet förprovade suggplatser minskade.

Antalet förprovade mjölkplatser ökade med 14 procent till över 21 000. Ökningen är något lägre än Svensk Mjölks prognoser och ökningstakten är fortfarande för låg om svensk mjölkproduktion ska nå det uttalade målet att producera enligt landskvoten år 2012. Se **Diagram 4**.

Antalet förprovade dikoplatser ökade under 2007 med 40 procent till över 13 700 platser. Intresset att investera i nötköttproduktionen håller således i sig trots en något vikande lönsamhet under 2007. Förprovningen av stallar för värphöns tredubblades till över 616 000 platser. Huvuddelen av förprovningarna gäller burhöns. Även när det gäller får och hästar syns en ökning av antalet förprovningar.

När det gäller suggplatser går utvecklingen åt andra hållet. Antalet förprovade platser minskade under 2007 med nästan 23 procent till drygt 7 800 platser. Nedgången är sannolikt ett resultat av branschens vikande lönsamhet under 2007.

Maskininvesteringarna slog rekord

Hela 37 procent av lantbrukarna investerade i maskiner under 2007. Totalt investerade bönderna, enligt Maskinleverantörerna, för över 6 miljarder kronor i maskiner under 2007. Det är 19 procent mer än under 2006 och den högsta nivån sedan 1989. Under året ökade också antalet sålda traktorer med 15 procent. Se **Diagram 5** och **6**.

Diagram 5
Jordbrukets investeringar i maskiner, 1997-2007

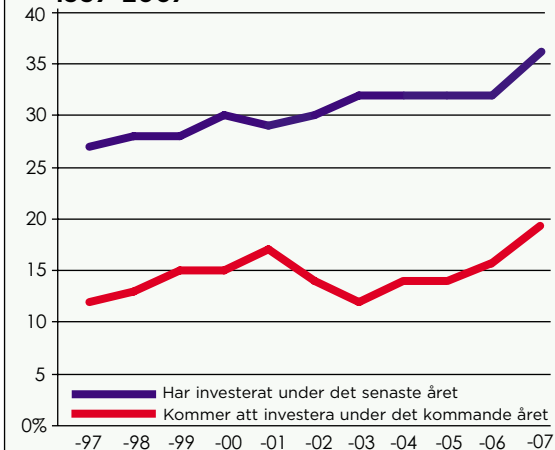
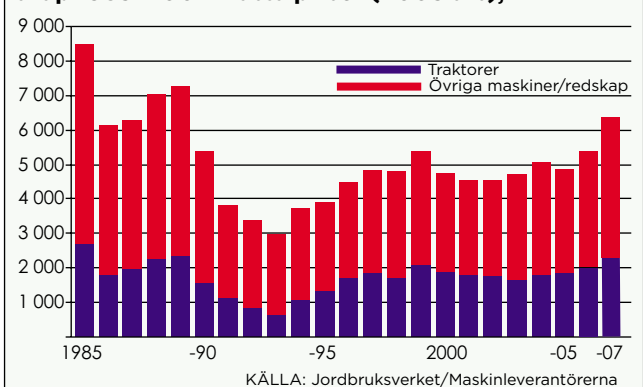

Diagram 6
Jordbrukets investeringar i maskiner och redskap 1985-2007 i fasta priser (2005 års), mkr

Andelen som tänker investera i maskiner under 2008 är 19 procent. Det är tre procent högre än förra året och den högsta nivån sedan 1997.

Investeringsviljan varierar med böndernas produktionsinriktning. Se **Tabell 2**, nästa sida.

Och det är bland bönder med växtodling som investeringsviljan ökat mest under 2007. Hela 37 procent investerade i maskiner 2007. Föregående år investerade 25 procent av växtodlingsföretagarna. Också mjölk- och nötköttföretagarna ökade sina maskininvesteringar under 2007. Andelen som investerade i maskiner förra året var hela 39 procent. Andelen grisköttproducenter som investerade i maskiner under 2007 var 40 procent, samma nivå som under 2006.

Andelen lantbrukare som gjort investeringar i maskiner under det senaste året varierar stort med var man

Tabell 2
Andel som gjort maskininvesteringar
per produktionsgren

Växtodling		Mjök/nöt		Gris	
2006	2007	2006	2007	2006	2007
25%	37%	35%	39%	40%	40%

bor. I topp ligger Östergötlands län. Här har 44 procent investerat i maskiner. De följs av Jönköpings och Kronobergs län. Här investerade 43 respektive 42 procent i maskiner under 2007. I botten ligger Gävleborgs län med 26 procent. Se **Tabell 3**.

Tabell 3
Andel som gjort maskininvesteringar 2007

HÖGST

Östergötlands län	44%
Jönköpings län	43%
Kronobergs län	42%

LÄGST

Västmanlands län	32%
Värmlands län	31%
Gävleborgs län	26%

Investeringar i maskiner görs som regel i slutet av året när lantbrukaren vet hur stort årets överskott blivit. Andelen lantbrukare som uppger att de tänker investera i maskiner under nästkommande år är därför regelmässigt lägre än det verkliga utfallet.

I **Tabell 4** visas andelen lantbrukare som planerar att investera i maskiner under 2008.

Tabell 4
Andel som planerat maskininvesteringar
per produktionsgren 2008

Växtodling	Mjök/nöt	Gris
21%	19%	19%

21 procent av växtodlingsföretagarna och 19 procent av mjök- och nötköttsföretagarna planerar maskininvesteringar. Det är en högre nivå än föregående år. Andelen grisföretagare som tänker investera i maskiner under 2008 är också 19 procent, vilket är ungefär samma nivå som i fjol.

Rekordstor ökning av utlåningen till

JORDBRUKETS SKULDSÄTTNING ökade under 2007 med 15 miljarder kronor, och uppgick vid ingången av 2008 till drygt 168 miljarder kronor. Det är en rekordstor ökning.

Lantbrukets skuldsättning

I samband med Lantbruksbarometern görs en förfrågan till banker och kreditinstitut om utlåningen till lantbruket. I **Tabell 1** redovisas utvecklingen under perioden 2000 till 2007. Siffrorna avser utlåning till det privatägda jord- och skogsbruket. Tabellen bygger till vissa delar på skattningar. Observera att åren före 2004 inte är jämförbara med åren efter beroende på att statistiken uppdaterats med fler banker. Se kommentar vid tabellen.

Den sammanlagda utlåningen till lantbruket uppgick vid årsskiftet 2007/2008 till drygt 168 miljarder kronor. Detta är en ökning under 2007 med nästan 15 miljarder kronor, eller cirka 9,5 procent, vilket är den högsta ökningen under de senaste tio åren. Ökningstakten under 2005 och 2006 var 11,2 respektive 11,8 miljarder kronor. Sett i ett 10-årsperspektiv har skulderna i jord- och skogsbruket i stort sett fördubblats. Detta kan jämföras med konsumentprisindex som under samma tid (1998–2007) steg med 13 procent. Lantbrukets produktionsmedelsindex ökade med 33 procent och priserna på jordbruksfastigheter mer än dubblerades.

Även i andra samhällssektorer ökar upplåningen. Husfallen ökade exempelvis sina skulder med cirka 10 procent under 2007 (Sparbarometern 2008).

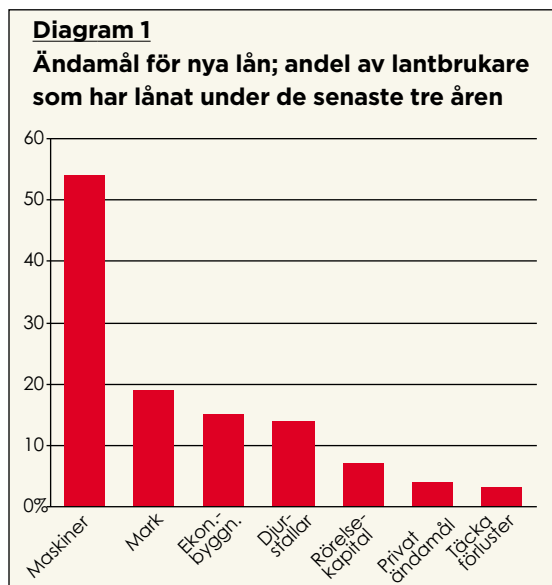
Vartannat företag har lånat pengar

Vartannat lantbruksföretag, 50 procent, uppger att man tagit lån under de senaste tre åren. I Lantbruksbarometern för två år sedan var andelen 45 procent. Andelen är högre bland animalieproducenter än växtodlingsföretag. Andelen är också något högre bland gårdsarrendatorerna. Till dem som inte tagit nya lån de senaste tre åren ställde vi också frågan om man fått nej på en ansökan eller förfrågan om lån. Endast 1 procent uppger att man fått avslag.

En fråga är kopplad till de cirka 60 procent av företagen som uppger att man inte tänker göra några större investeringar under det kommande året. De har fått ange orsaken till detta. De flesta svarar att det inte ger en lönsamhetsförbättring, att man är för gammal, gården är för liten eller att man nyligen gjort en investering. Svartalernativet "brist på kapital" anges av 4 procent. Brist på kapital kan avse både eget och lånat kapital. Skillnaderna mellan företag med olika inriktning är mycket liten. Däremot finns en skillnad mellan de stora företagen och övriga. Det är dubbelt så vanligt att de stora företagen anger brist på kapital. Vi ser också en skillnad mellan yngre och äldre. Bland lantbrukare 30–40 år uppger 10 procent att brist på kapital är en orsak till att man inte investerar.

Hur har det lånade kapitalet använts?

I årets Lantbruksbarometer har vi frågat för vilka ändamål man lånar pengar. Lantbrukarna har kunnat välja mellan ett antal olika alternativ, vilket framgår av **Diagram 1**.

Vi kan se att ungefär hälften av lantbrukarna lånat pengar för maskininvesteringar. Motsvarande siffra för mark (jord och skog) är 19 procent. Endast 3 procent uppger att man tagit lån för att täcka en förlust i företaget. En hel del går också till andra produktionsgrenar utanför det traditionella lantbruket, till exempel energisatsningar, turism med mera.

Tittar vi något bakom diagrammet framkommer ett par intressanta skillnader. Bland större gårdar med en omsättning över 2 miljoner kronor är andelen som lånat för investeringar i ekonomibyggnader och stallar dubbelt så stor (40 procent) som vid mindre gårdar med en omsättning under 0,5 milj kronor. Samma förhållande råder när det gäller lån för investeringar i mark. Det är således vanligare att de större gårdarna satsar och blir ännu större än att de mindre ökar sin kapacitet. Bland animalieproducenterna är det ungefär en femtedel som under de senaste tre åren lånat till djurstallar. Regionalt är det Kalmar, Västerbotten och Jämtland som har största andel och lägst har Västmanland, Skåne och Uppsala.

Kapitalbehovet ökar

Statistik på utlåningen till lantbruket visar på att betydande kapital tillförs näringen årligen. Även om dessa siffror i kombination med lantbrukarnas svar pekar på att lantbruket i stort tillgodoses med kapital, kan det i enskilda fall vara svårt att få en rimlig finansiering beviljad av

jordbruket under 2007

banken. Skälen till detta kan till exempel vara svag återbetalningsförmåga och stor risk både för lantbrukaren och för banken. Behovet av investeringskapital till näringen kommer att vara stort framöver. Detta kan skapa utrymme för nya finansieringslösningar och för lösningar som innebär att mer riskvilligt kapital tillförs näringen.

Högre räntor

Den nominella räntenivån i samhället har under flera år varit mycket låg. Vid ingången till 2006 var Riksbankens styrränta 1,5 procent, en historiskt låg nivå. Detta har självfallet bidragit till ökat intresse för att låna pengar, både i lantbruket och i samhället i övrigt. Under det senaste året har Riksbanken höjt sin styrränta till 4,25 procent (mars 2008) vilket också ökat bankernas räntenivå. På kort sikt påverkas de rörliga krediterna direkt och på längre sikt hela kreditmarknaden. Vi kan ännu inte se att de ökade räntorna har dämpat utlåningen.

Hög skuldbörda bland dem som investerat

Är skuldökningen för snabb i lantbruket? Klarar företagen skuldbördan framöver? Fortfarande är soliditeten generellt

sett god och påverkas av ökade fastighetsvärden, både i jord- och i skogsbruket. Under 2007 steg dessa med 20–30 procent, skillnaderna är dock stora i landet. Vid en översiktlig beräkning av den sammanlagda soliditeten i jord- och skogsbruket kommer man till en siffra kring 70–80 procent. Detta beskriver dock inte sanningen för dem som investerat och lånat pengar. Dessa har självfallet en betydligt lägre soliditet och är mycket känsligare för räntesvängningar än om man betraktar näringen som helhet. Varje lantbruksföretag måste därför bedömas var för sig med de möjligheter och risker som kan finnas.

Ökad konkurrens på kreditmarknaden

Av den sammanlagda utlåningen på 168 miljarder kronor till jord- och skogsbruket står banksystemet för drygt 150 miljarder kronor. Resterande del är bland annat leverantörskrediter och släktlån. Tabellen redovisar på en ökad konkurrens bland bankerna. Störst kreditgivare är Swedbank inklusive Sparbankerna som ökat utlåningen till cirka 63 miljarder kronor.

Tabell 1

Lantbrukets skuldsättning 2000–2007 (miljoner kronor)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Landshypotek (inkl. Lantbrukskredit)	31 950	33 670	34 588	34 810	33 569	35 052	36 918	39 413
Swedbank/sparbankerna inkl Jordbrukskredit	34 127	36 954	40 359	44 587	48 017	53 556	57 573	63 027
Danske bank/Östgöta enskilda	2 600	3 100	3 624	4 073	4 871	5 570	6 609	7 866
Nordea	5 623	7 172	7 514	8 400	8 300	9 426	10 005	11 389
Länsförsäkringar Bank				2 700	3 400	3 900	4 768	5 703
SEB					3 234	3 729	5 211	5 863
Handelsbanken					10 100	12 100	14 200	15 843
Övriga	2 400	2 500	2 800	1 500	1 000	1 150	1 350	1 500
Leverantörskrediter	4 700	5 050	4 600	4 400	4 900	4 500	4 200	4 950
Släktlån	8 090	8 200	8 300	8 200	8 100	7 900	7 700	7 700
Övrigt	5 310	5 154	5 315	5 230	5 200	5 000	5 100	5 100
SUMMA	94 800	101 800	107 100	113 900	130 691	141 883	153 634	168 354

Siffrorna i tabellen är bankernas egna uppgifter om utlåningen. Kriterium för att ett lån ska räknas med är att utlåningen ska avse privatägt jord- och skogsbruk med verksamhet som inryms i SNI-kodsystemet för jord och skog. Övriga uppgifter i tabellen är skattade värden. Från och med i år rapporterar även Handelsbanken sina siffror. Siffrorna för åren 2000–2004 är därför inte jämförbara med 2004–2007. Inte heller siffrorna i tidigare års lantbruksbarometrar är jämförbara med årets värden. KÄLLA: Egen bearbetning och SCB

Lönsamheten i jordbruket stärktes

REKORDMÅNGA BÖNDER var nöjda med lönsamheten under 2007. Bäst lönsamhet upplever bönder med växtodling. Också framtidstron ökar. Mest förhoppningsfulla när det gäller lönsamheten i framtiden är lantbrukare med grisproduktion som nu har mycket svag lönsamhet.

LÖNSAMHETEN I DAG

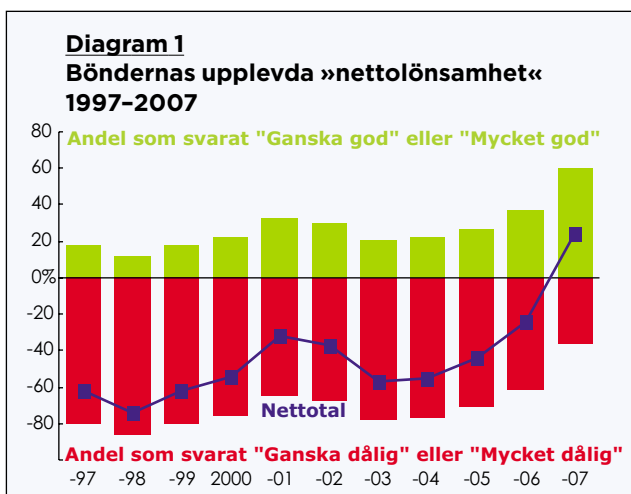
Under de senaste 20 åren har bönderna aldrig upplevt en bättre lönsamhet. Hela 60 procent beskriver sin lönsamhet som ganska eller mycket god. Det är 23 procentenheter fler än i fjol.

Trots den kraftiga lönsamhetsförbättringen under 2007 upplever var tredje lantbrukare företagets lönsamhet som ganska eller mycket dålig. Andelen med sviktande lönsamhet har dock minskat med 25 procentenheter, från fjolårets 61 procent till 36 procent i år. Se **Tabell 1**.

Tabell 1.

Tabell 1 Lönsamheten i dag Svarsalternativ	Procentuell andel
Mycket god lönsamhet	3
Ganska god lönsamhet	57
Ganska dålig lönsamhet	28
Mycket dålig lönsamhet	8
Tveksam, vet ej	4

Lantbruksbarometern redovisar varje år ett lönsamhetsindex (netttotal). Detta index är i år beräknat som skillnaden mellan andelen som svarat "ganska god" eller "mycket god" och andelen som svarat "ganska dålig" eller "mycket dålig". Lönsamhetsindex har i årets undersökning stärkts med 48 procentenheter, från minus 24 till plus 24 enligt den nya beräkningsprincipen. Historiskt sett är det ett mycket högt lönsamhetsindex i årets undersökning. Se **Diagram 1**.

Bönder i Uppsala och Östergötland är nöjdast med lönsamheten

Lantbrukarnas uppfattning om den egna lönsamheten skiljer sig en del från län till län. Mest positiva är bönderna i Uppsala och Östergötlands län. Här är andelen som svarar att lönsamheten är mycket eller ganska god hela 72 procent. I **Tabell 2** redovisas de tre län där bönderna är mest positiva respektive mest negativa till lönsamheten.

Tabell 2

Andel som bedömer företagets lönsamhet som god/mycket god

HÖGST

Uppsala län	72%
Östergötlands län	72%
Västmanlands län	68%

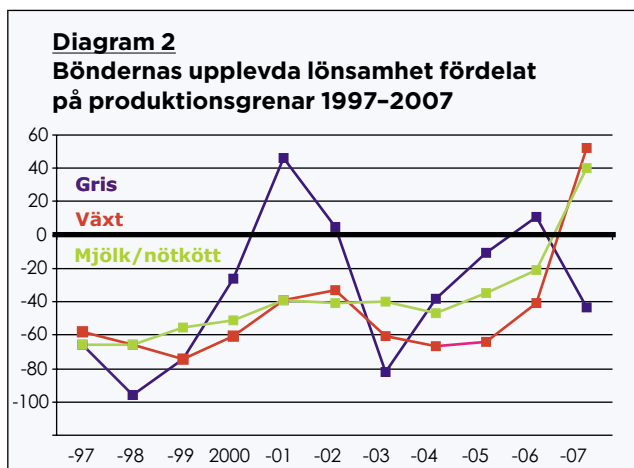
LÄGST

Värmlands län	50%
Västerbottens län	47%
Västernorrlands län	40%

Lönsamheten varierar med produktionsinriktning

Hur lantbrukarna upplever lönsamheten varierar med vilken produktionsinriktning de har. Mest nöjda med lönsamheten är växtodlingsföretagarna. Andelen som anger att deras lönsamhet är ganska eller mycket god är 74 procent. På andra plats kommer mjölkproducenterna med 68 procent. På plats tre kommer ägg och fjäderfäproducenterna med 61 procent. Sämst lönsamhet upplever nöt-, lamm- och grisköttsproducenterna. Bland dessa producenter är det fler som anger att lönsamheten är dålig än bra. Bara 42 procent av nötköttsproducenterna, 39 procent av lammköttsproducenterna och 27 procent av grisproducenterna anser att lönsamheten är ganska eller mycket god. Den upplevda lönsamhetsutvecklingen för respektive produktionsinriktning stämmer väl överens med verkligt siffermaterial från LRF Konsults redovisningskunder. Dessa siffror redovisas i LRF Konsults årliga rapport: Lantbrukets lönsamhet.

kraftigt under 2007

Växtodling

Växtodlingsföretagens uppfattning om lönsamheten har stärkts kraftigt sedan förra undersökningen. Lönsamhetsindex har ökat från minus 41 i fjol till plus 52 i år. Den viktigaste förklaringen är att marknaden gått från överskott till underskott vilket givit bättre priser. Se **Diagram 2**.

Gris

Sämre avräkningspriser på griskött under andra halvåret 2007 i kombination med kraftigt stigande foderkostnader har bidragit till att lönsamhetsindex fallit sedan i fjol. Lönsamhetsindex sjönk från plus 11 till minus 43. Se **Diagram 2**.

Mjök / nötkött

Inom mjökproduktionen har lönsamhetsindex ökat rejält, från minus 21 till plus 40. Höjningen av mjökpriset med omkring 35 procent under 2007 är den mest betydande orsaken till uppgången, detta trots stigande foderkostnader under kvartal tre och fyra. För gårdar med specialiserad nötköttsproduktion har lönsamhetsindex ökat svagt från minus 15 i fjol till minus 13 i år. Se **Diagram 2**.

FRAMTIDA LÖNSAMHET

Hur ser då lantbrukarna på lönsamheten det kommande året? De tillfrågade har kunnat välja mellan fyra olika svarsalternativ: Bättre, oförändrad, sämre eller tveksam/vet ej. I årets undersökning uppger 32 procent att de tror att lönsamheten kommer att bli bättre, 51 procent svarar att de tror på oförändrad lönsamhet och 13 procent av de tillfrågade förutspår försämrade lönsamhet framöver. I fjol var motsvarande siffror 31, 53 och 12 procent.

Resultaten visar alltså på fortsatt hög framtidstro. Totalt 83 procent av de tillfrågade tror att lönsamheten kommer att vara oförändrad eller bättre nästa år. Motsvarande siffra var 84 procent i fjol och 71 procent året dessförinnan.

Resultaten visar alltså på fortsatt hög framtidstro. Totalt 83 procent av de tillfrågade tror att lönsamheten kommer att vara oförändrad eller bättre nästa år. Motsvarande siffra var 84 procent i fjol och 71 procent året dessförinnan.

Regionala skillnader mellan län

Lantbrukarnas uppfattning om den förväntade lönsamheten skiljer sig relativt mycket mellan länen. De län där lantbrukarna ser mest positivt på den framtida lönsamheten är Kronobergs och Norrbottens län. Där uppger 88 procent att de tror lönsamheten kommer att vara oförändrad eller bättre nästkommande år. Minst optimism om framtida lönsamhet finns i Örebro, Stockholms och Västmanlands län. Där svarar 74, 77 respektive 78 procent att de tror på oförändrad eller bättre lönsamhet framöver. Se **Tabell 3**.

Tabell 3

Andel som tror på bättre eller oförändrad lönsamhet

HÖGST

Kronobergs län	88%
Norrbottens län	88%
Västerbottens län	87%

LÄGST

Västmanlands län	78%
Stockholms län	77%
Örebro län	74%

Yngre och äldre bönder lika positiva om framtiden

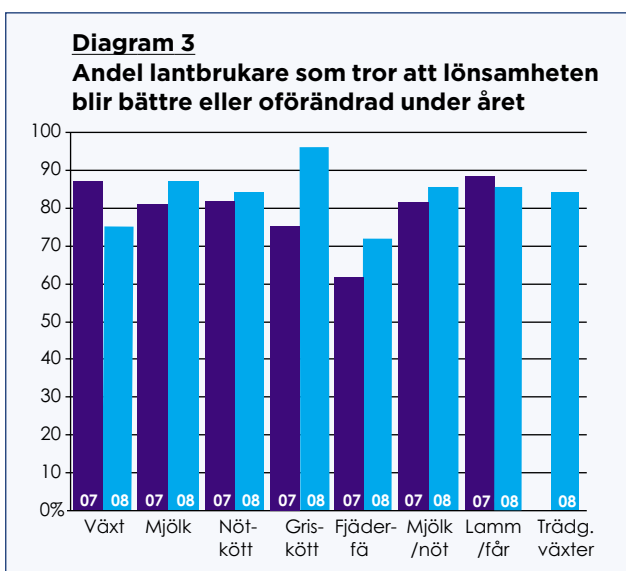
Årets undersökning visar inga skillnader mellan generationerna när det gäller framtidstro och förväntningar om förbättrad lönsamhet. 82 procent av lantbrukarna under 40 år har förhoppningar om att lönsamheten blir bättre eller är oförändrad inom ett år. Det är en minskning med 3 procentenheter sedan i fjol. Lika många, 82 procent av dem äldre än 40 år svarar att de tror på bättre eller oförändrad lönsamhet under kommande året vilket är en minskning med 2 procentenheter jämfört med 2007.

Stärkt framtidstro i nästan alla branscher

Framtidstron har stärkts inom alla produktionsgrenar utom för växtodlingsföretag. Mest optimistiska om lönsamheten nästkommande år är grisproducenterna: 97 procent av de tillfrågade med grisproduktion tror att lönsamheten blir bättre eller oförändrad nästkommande år vilket är en uppgång med 21 procentenheter sedan förra årets undersökning.

Detta sammanhänger med den mycket svaga lönsamhet som nu råder i branschen. Minst tro på ökad lönsamhet har växtodlingsproducenterna. 75 procent tror på bättre eller oförändrad lönsamhet nästa år vilket är en minskning av andelen med 12 procentenheter sedan i fjol. Bland mjölk- och nötköttsproducenterna är det 87 respektive 84 procent som tror på ökad lönsamhet, det är 6 respektive 2 procentenheter högre sedan förra undersökningen.

Se **Diagram 3**.

Mjölkbönderna vill öka produktionen

Vilka åtgärder tänker då lantbrukarna vidta för att förbättra lönsamheten? Nästan varannan, 46 procent av de tillfrågade, vill öka sin befintliga produktion, vilket är en ökning med 2 procentenheter sedan förra året. Störst intresse för att öka produktionen finns bland mjölkproducenterna där 57 procent uppger att de planerar att öka nuvarande produktion för att förbättra lönsamheten. Lika många som i fjol, 56 procent av samtliga lantbrukare svarar att de tänker effektivisera sin produktion för att höja lönsamheten. Andelen lantbrukare som vill öka samarbetet med andra för att förbättra lönsamheten är 39 procent, vilket är något lägre jämfört med

resultatet från i fjol. 17 procent av bönderna vill utveckla någon ny verksamhet. En ökande andel, 4 procent jämfört med 3 procent i fjol, vill under 2008 satsa på gårdsförsäljning. Och 5 procent, jämfört med 4 procent i fjol, vill satsa på häst.

Stora gårdar ökar mest

29 procent av mjölkproducenterna med mer än 1 miljon i omsättning vill öka sin produktion medan 14 procent i samma grupp planerar att sluta med mjölk. Bland mjölkproducenter med mindre än 1 miljon i årsomsättning är motsvarande siffror 15 respektive 29 procent. Årets siffror visar på ökad framtidstro bland mjölkproducenter. Särskilt tydligt är det bland de med mindre än 1 miljon i omsättning där 15 procent vill öka jämfört med 6 procent i fjol.

Läs mer om de regionala skillnaderna på länssidorna 24–44.

Skogen som energiråvara lockar allt

DUBBLADE PRISER på spannmål och oljevaxter har fått allt färre lantbrukare att vilja använda dessa grödor som energiråvara. Allt fler sneglar istället på skogsråvara för energiändamål. Av dem som vill satsa på energi vill idag nästan varannan, 48 procent, utveckla bioenergi från skogen. I fjol var den andelen 29 procent.

ANDELEN lantbrukare som vill utveckla egen produktion av förnyelsebar energi har minskat från 18 till 10 procent efter den rekordstora prisuppgången på spannmål och oljevaxter hösten 2007. Mest markant är nedgången i Sveriges kornbod Skåne. Här har intresset för att producera bioenergi minskat med hela 17 procentenheter, från 25 till 8 procent. Orsaken är förstas att spannmål, efter prisökningen, är svårare att räkna hem i en energikalkyl. Före prisuppgången var det just spannmål och halm som lockade flest bönder. Och särskilt markant var intresset i regioner med stor spannmålsodling.

För de bönder som vill satsa på bioenergi har skogsråvara istället blivit förstahandsvalet. Mellan 2007 och 2008 ökade intresset för skogsråvara från 29 till 48 procent. Samtidigt minskade andelen som vill använda spannmål- och halm från 35 till 21 procent.

I norra Sverige, där tillgången till skogsråvara är god, är intresset för att utveckla förnyelsebar energiproduktion oförändrat eller ökande. Andelen bönder som vill satsa på bioenergi i Västernorrland, Västerbotten och Norrbotten är 15, 15 respektive 20 procent.

Lägst är intresset i Jönköpings, Kalmar och Hallands län. Här är det bara 4, 6 respektive 7 procent som vill utveckla energiproduktionen under 2008.

Det kraftiga raset för spannmål som energikälla har gjort att vindkraften blivit böndernas näst mest intressanta energival. Av dem som under 2008 vill investera i förnybar energi vill hela 23 procent satsa på vindkraft. Hampa, biogas och rapsolja lockar 6–7 procent av bönderna.

Lägst är böndernas intresse för energiskogsodling, salix. Bara 3 procent av bönderna vill satsa på detta.

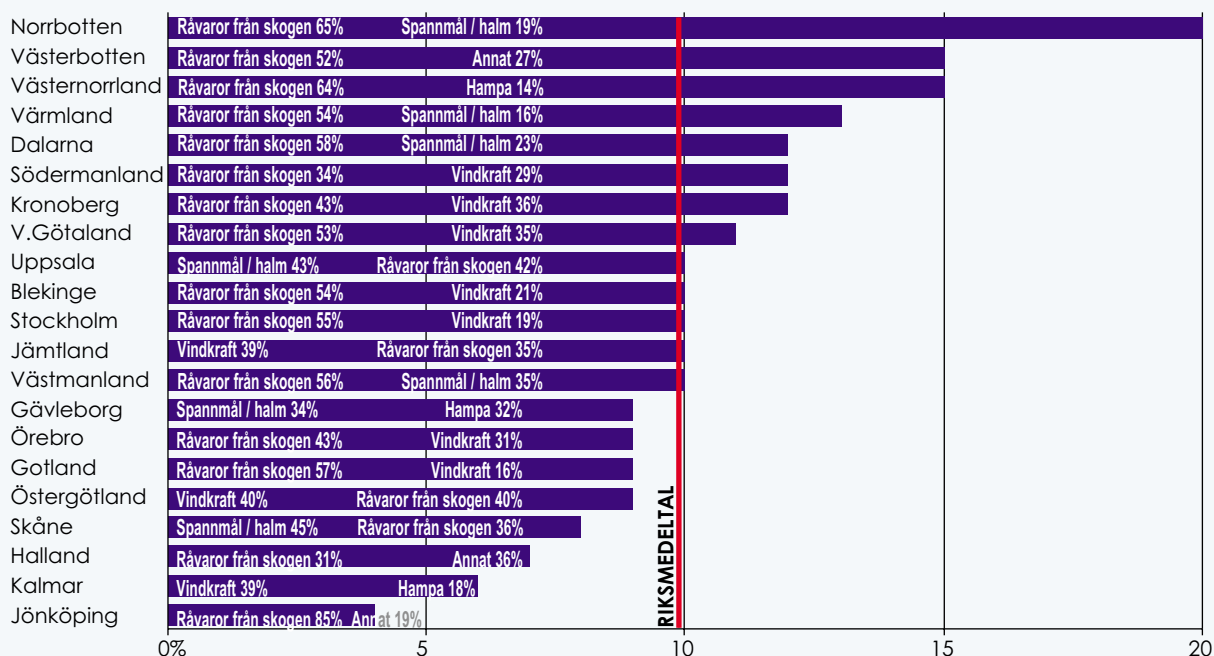
Av andelen bönder som vill investera i energiproduktion vill hälften sälja sin energiproduktion utanför gården.

Klimathotet oroar allt fler

Mer än varannan bonde, 52 procent, är oroad av klimathotet. Det är en ökning med 6 procentenheter sen i fjol. Störst är oron i Blekinge och Jönköpings län. Här är 62 respektive 60 procent av bönderna mycket eller ganska oroliga för klimatförändringarna.

Diagram 1

20 procent av bönderna i Norrbottens län vill satsa på energiproduktion. Av dem vill i sin tur 65 procent satsa på energi från råvaror från skogen.

fler bönder

Diagram 2

Hur orolig är du för klimatförändringarna?
Procentandelar län för län

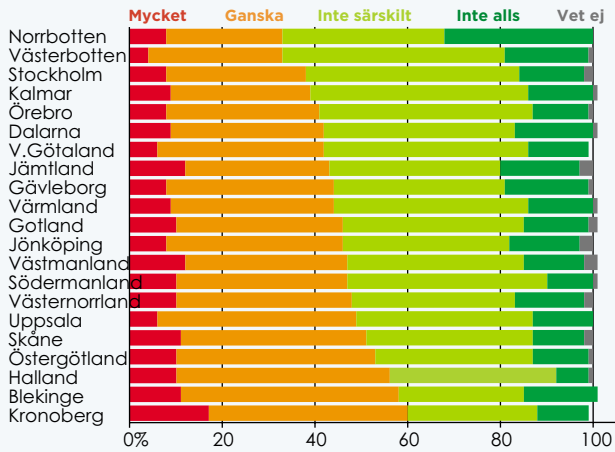

Diagram 3

Intresse för olika typer av energiproduktion, %

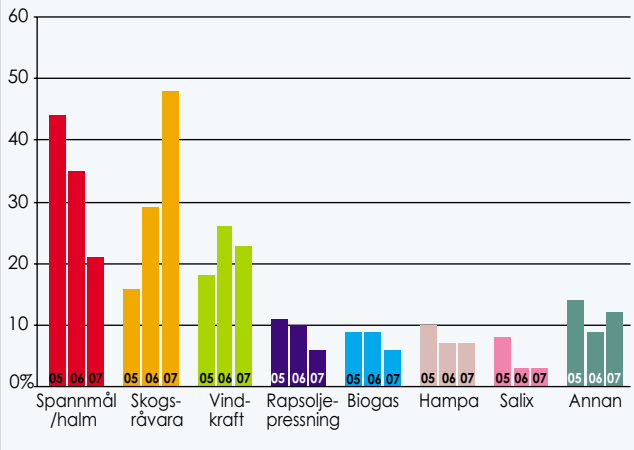
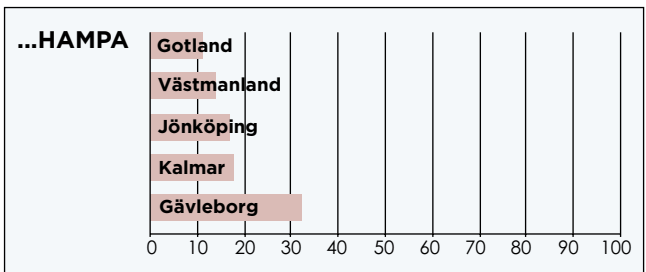
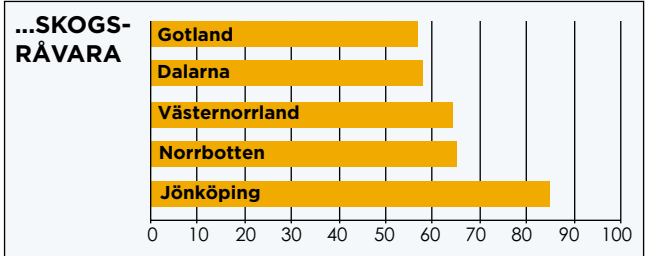
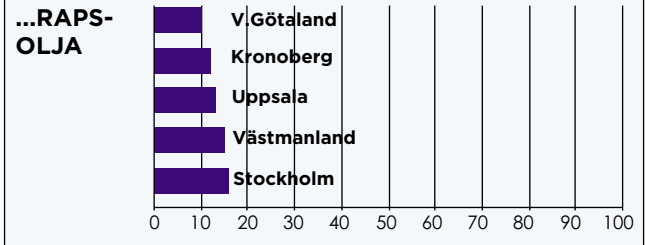
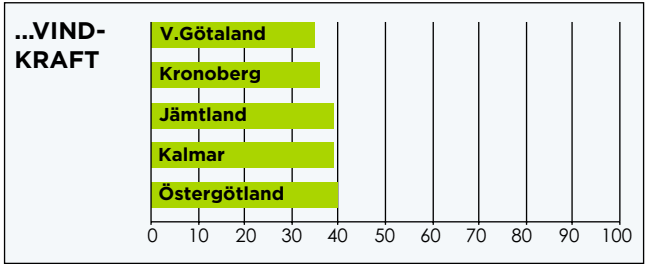
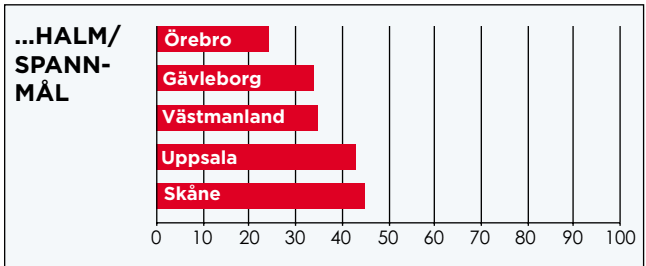

Diagram 4-8

Länen där lantbrukarna är mest beredda att satsa på...

Nästan två av tre svenska bönder

HELA 63 PROCENT av bönderna vill att mer av deras produktion ska säljas lokalt eller regionalt som närproducerad. En ökande andel vill satsa på ekologiskt och fler vill åter satsa på mjölk.

OM BÖNDERNA FICK RÅDA så skulle mer mat säljas som närproducerad på den lokala eller regionala marknaden. Hela 50 procent instämmer helt och 13 procent delvis i påståendet "Jag skulle önska att en större del av min produktion såldes lokalt eller regionalt som närproducerad".

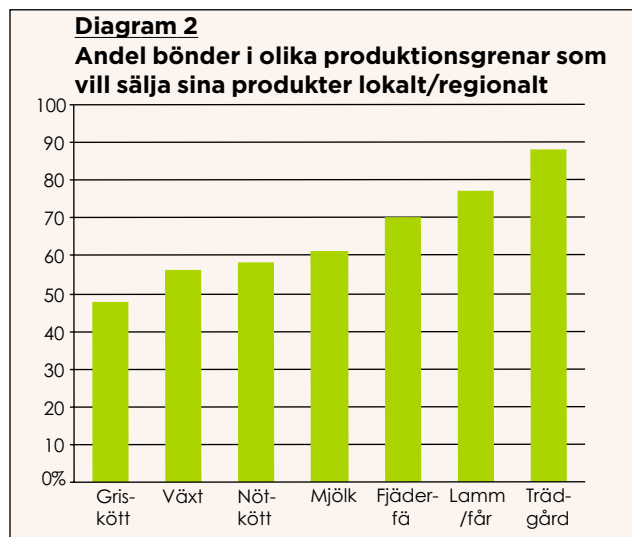
En kartläggning av konsumenternas syn på saken gjordes av Min Mat under hösten 2007. Av över 1 300 tillfrågade konsumenter svarade 4 av 10 att det var viktigt att maten de köpte var regionalt eller lokalt producerad. Av dessa skulle hela 95 procent köpa mer om det fanns i butik. De viktigaste orsakerna att köpa lokalt eller regionalt uppgavs vara att man ville främja kortare transporter, miljön, smaskalig produktion och en levande landsbygd.

Intresset för närproducerat störst i norr

Mest intresserade av att sälja närproducerat är bönderna i norra Sverige. I topp ligger de jämtska bönderna. Av dem vill hela 80 procent sälja mer mat på närmaknaden. 76 procent av bönderna i Gävleborgs och 75 procent av lantbrukarna i Norrbottens län vill sälja närproducerat. Lägst är intresset i Blekinge, 47 procent, och i Skåne med 54 procent. Se **Diagram 1**.

Av trädgårdsproducenterna vill hela 88 procent sälja mer till den lokala eller regionala marknaden. För får- och lammproducenterna samt ägg- och fjäderfäproducenterna är siffrorna 77 respektive 70 procent. 61 procent av mjölk-, och 58 procent av nötköttproducenterna vill sälja mer närproducerat. Lägst är intresset bland växtodlingsbönderna, 56 procent, och grisköttproducenterna 48 procent. Se **Diagram 2**.

Intresset för närproducerat är omvänt proportionellt mot storleken på gården. Ju större gård desto mindre är intresset och omvänt. Bland bönderna på gårdar mindre än 25 hektar är det hela 68 procent som vill producera för den nära marknaden. Samma siffra för bönder på gårdar större än 200 hektar är 48 procent.

Intresset för att producera närproducerat avtar med ökande ålder. Bland bönder yngre än 41 år är 70 procent intresserade, bland bönder äldre än 61 år bara 58 procent.

Fler väljer att odla spannmål

Under 2007 steg priserna på spannmål med över 100 procent. EUs jordbruksministrar beslöt samtidigt att, för växtodlingssäsongen 2007/2008, slopa det obligatoriska EU-kravet att träda 10 procent av arealen. Den nya marknadssituationen har gjort bönderna mer intresserade av att odla spannmål och oljevaxter.

Totalt uppger 42 procent av bönderna att de tänker minska den uttagna trädesarealen under 2008 medan var tredje, 33 procent, tänker låta den förbli oförändrad.

Mer än var fjärde bonde, 27 procent, planerar att öka sin spannmåls- och oljeväxtodling under 2008 medan 54 procent behåller samma areal som i fjol.

Spannmålsodling ökar i slättbygder...

Mest ökar spannmålsodlingen i slättbygder. I Södermanland, Skåne och Halland tänker 52, 51 respektive 50 procent av bönderna minska andelen träda och 38, 26 respektive 27 procent öka spannmåls- och oljeväxtodlingen. Intresset att öka spannmålsodlingen är större på större gårdar.

vill producera för närmarknaden

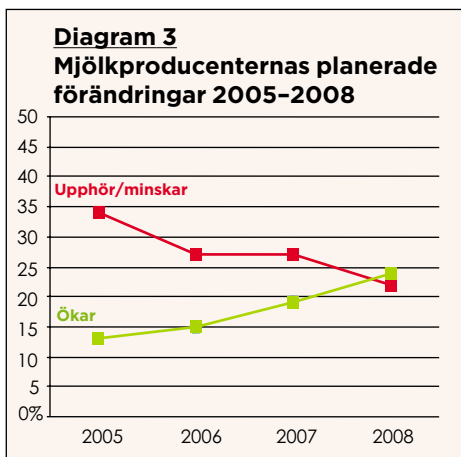
På gårdar med mer än 200 hektar vill 55 procent minska trädan, och 40 procent öka spannmålsodlingen. Motsvarande siffror för gårdar mellan 26 och 50 hektar är 35 respektive 21 procent.

...och grovfoderarealen ökar i norr

Andelen bönder som vill öka respektive minska sin grovfoderareal är i praktiken lika stora, 11 respektive 10 procent. Störst är andelen som vill öka i Jämtland, 20 procent, följt av Norrbottens och Stockholms län med 17 respektive 16 procent.

Fler mjölkföretag vill öka produktionen

För första gången sedan den nya jordbrukspolitiken infördes år 2005 är det nu fler mjölkbönder som inom den närmaste treårsperioden vill öka sin mjölkproduktion än som vill upphöra eller minska. En bidragande orsak är positiva prissignaler från marknaden efter år av sjunkande priser. Andelen företag som planerar för ökad mjölkproduktion har på fyra år ökat med 11 procentenheter till 24 procent i år. Andelen företag som avser att upphöra eller minska mjölkproduktionen har under samma period sjunkit med 12 procentenheter till 22 procent. Se **Diagram 3**.

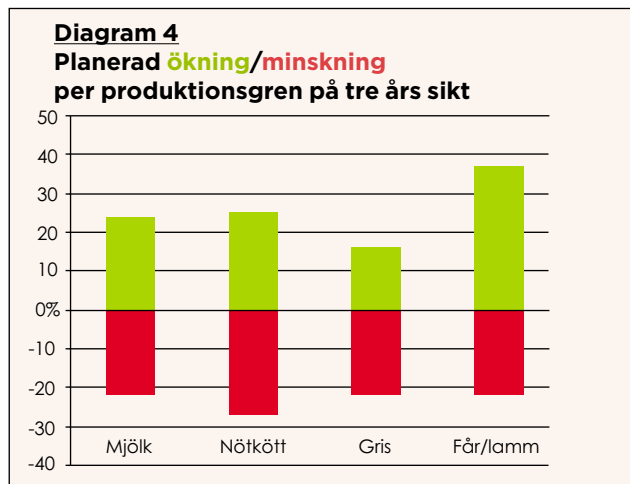

Andelen bönder som vill öka är störst i Norrbotten och Västerbotten med 32 procent, följt av Gotland med 30 procent. På sidorna 24-44 redovisas hur förändringarna slår län för län.

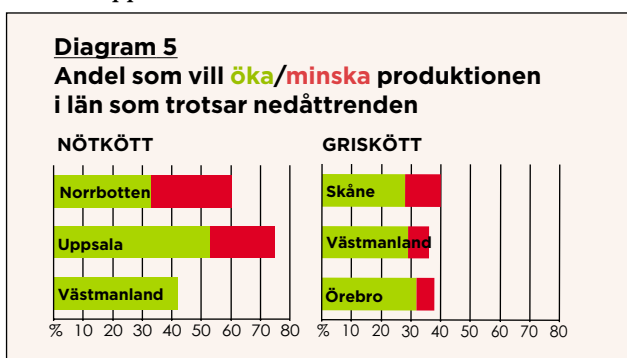
Många nötkött- och grisköttsproducenter drar ner

Under den närmaste treårsperioden kommer en större andel av nötkött- och grisköttsproducenterna att upphöra eller minska sin produktion jämfört med andelen som planerar för en ökning. 22 procent av grisköttsföretagen och 27 procent av nötköttsproducenterna planerar att upphöra eller minska sin produktion inom en treårsperiod, bara 16 respektive 25 procent planerar att utöka produktionen. Se **Diagram 4**.

I flera län går dock bönderna emot rikstrenden. I ex-

empelvis Örebro, Västmanland och i Skåne är det betydligt fler grisköttsbönder som vill öka produktionen än dra ned. Samma sak gäller nötköttsproducenterna i Västmanlands-, Uppsala- och Norrbottens län. Se **Diagram 5**.

Får- och lammföretagen satsar framåt

Hela 37 procent av får- och lammföretagen kommer att öka sin produktion under de närmaste tre åren medan 22 procent avser att upphöra eller minska. Flest vill öka på Gotland. Här är det hela 65 procent som vill öka och endast 5 procent som tänker upphöra eller minska. Även i Södermanlands och Örebro län tänker bönderna öka utbudet av lammkött med 61 respektive 58 procent.

Fler vill odla ekologiskt

En ökande andel av bönderna i Sverige vill producera ekologiskt. Årets Lantbruksbarometer visar att 18 procent av lantbrukarna i framtiden vill producera för KRAV mot 16 procent i fjol.

Ekologisk produktion kan nu också certifieras av SMAK som bland annat certifierar EU-ekologisk produktion. Också här har andelen som i framtiden vill producera för SMAK ökat med 2 procentenheter från 3 till 5 procent av de tillfrågade.

Tre av fyra bönder rekommenderar

SJÄLVFÖRTROENDET och stoltheten över att arbeta med jordbruk har vuxit rejält bland bönderna det senaste året. Det har också böndernas vilja att rekommendera bondeyrket till unga. På ett år har andelen ökat från 64 till 76 procent.

BONDEYRKET HAR BLIVIT INNE. Under 2007 var antalet elever som studerade på naturbruksgymnasier runt om i landet det högsta på många år. Totalt gick över 10 000 personer på något av landets drygt 50 naturbruksgymnasier.

Årets Lantbruksbarometer visar också att allt fler bönder vill rekommendera unga att satsa på bondeyrket eller andra jobb inom de gröna näringarna. På fyra år har andelen vuxit från omkring 50 procent till dagens 76 procent.

Högst andel, 80 procent, hittar vi på Gotland, i Västra Götaland och i Östergötland. Lägst, 65 procent, är andelen i Västernorrland.

Gårdsstorleken spelar roll. Bland producenter på gårdar mindre än 25 hektar är det bara 69 procent som vill rekommendera bondeyrket till nästa generation. Motsvarande siffra bland bönder på gårdar större än 100 hektar är 85 procent.

Också produktionsinriktningen har betydelse. Glädjande för tillväxten inom mjölkproduktionen är att hela 81 procent av mjölkbönderna vill rekommendera bondeyrket. Motsvarande siffra bland får- och lammproducenterna är 72 procent.

Bönderna känner konsumenternas stöd

Andelen bönder som känner att de har konsumenternas förtroende fortsätter att öka.

År 2005 instämde 62 procent helt eller delvis i påståendet *»Jag känner att konsumenterna har förtroende för mig som producent»*. I år, alltså tre år senare, är andelen hela 76 procent.

Mesta stödet från konsumenterna känner trädgårdsodlarna; hela 100 procent av de tillfrågade känner konsumenternas förtroende. Motsvarande siffra för får/lammproducenterna är 87 procent och för grisproducenterna 84 procent.

Grisproducenternas självförtroende har ökat mest sedan frågan ställdes för första gången 2005. Då var andelen som kände konsumenternas förtroende bara 56 procent. I fjol hade andelen ökat till 75 procent och i år är det alltså hela 84 procent som känner stöd från konsumenterna.

Extra stor trygghet i relationen till konsumenterna känner de producenter som är anslutna till en oberoende kontroll som KRAV, Svenskt Sigill eller SMAK. Bland KRAV-producenterna känner 85 procent konsumenternas stöd. Motsvarande siffror för Svenskt Sigill och SMAK är 84 respektive 90 procent.

Var man bor i landet tycks också spela in. Bland bönderna i Jämtlands och Gävleborgs län känner hela 85 procent konsumenternas stöd. Över 80 procent av bönderna i Västerbottens, Norrbottens, Kalmar och Hallands län känner också stöd från konsumenterna. Lägst stöd, 68 procent, känner de västmanländska bönderna.

Diagram 1

Andel som helt eller delvis instämmer i påståendet:

»Jag känner att konsumenterna har förtroende för mig som producent«

yrket till nästa generation

Stoltheten bland bönderna växer

Andelen bönder som svarar att de "känner sig stolta över att vara lantbrukare" har på tre år ökat med hela 15 procentenheter. 2006 var det 69 procent som helt eller delvis instämde i ovanstående påstående. I fjol var siffran 78 procent och i år rekordhöga 86 procent. Allra stoltast är hallandsbönderna. Hela 93 procent av bönderna i länet är stolta över sitt yrke.

Tätt efter kommer Skåne-, och Gävleborgsbönderna med 89 respektive 88 procent. Men de regionala skillnaderna är små.

Lantbrukarens produktion påverkar inte heller yrkesstoltheten i någon större utsträckning. Ägg- och fjäderfäproducenterna, mjölk-, lamm-, nötkötts- eller grisproducenterna är i praktiken lika stolta och andelen stolta bönder ligger i samtliga fall över 85 procent.

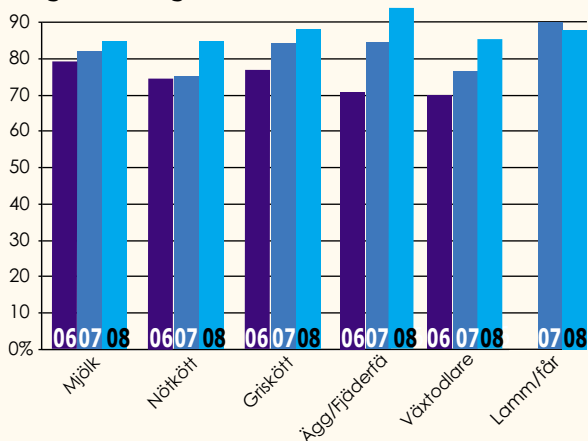
Bönderna stormtrivs med att vara bönder

Andelen bönder som trivs mycket eller ganska bra med jobbet som lantbrukare har ökat från den tidigare rekordnivån 96 procent. Andelen i 2008 års undersökning är osannolika 98 procent. Rekord i trivsel tar Skånebönderna. Här är det hela 100 procent som uppger att de trivs med bondejobbet. Men de regionala skillnaderna är marginella. Inte i något län är det färre än 95 procent av lantbrukarna som trivs med livet som bonde.

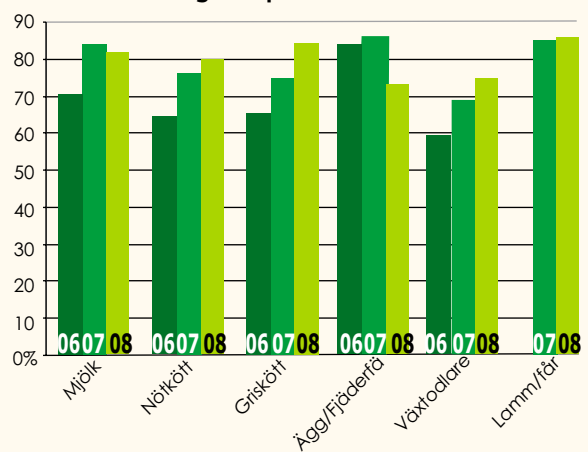
Inte heller produktionsinriktning, gårdsstorlek eller ålder tycks spela någon roll för hur väl lantbrukarna trivs med sitt yrkesval. Oavsett urval är andelen bönder som trivs med jobbet minst 95 procent.

Diagram 2-4

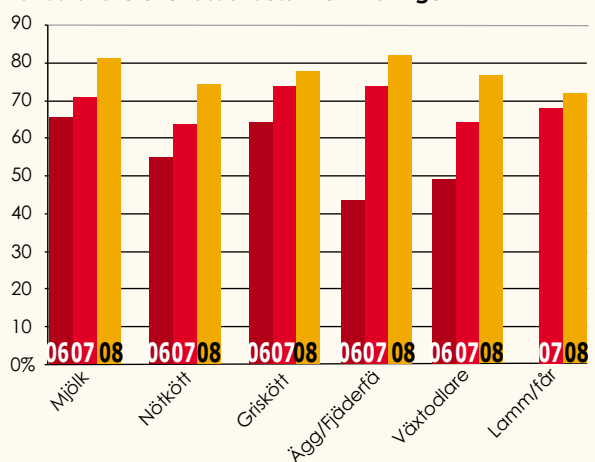
Andel som helt eller delvis instämmer i påståendet:
»Jag känner mig stolt över att vara lantbrukare«

Andel som helt eller delvis instämmer i påståendet:
»Jag känner att konsumenterna har förtroende för mig som producent«

Andel som svarar »Ja, absolut« eller »Ja, kanske« på frågan:
»Skulle du rekommendera en ung människa att bli lantbrukare eller att arbeta inom näringen?«

Så frågade vi – på nästa uppslag

TOTALT HAR DE 3 831 TILLFRÅGADE lantbrukarna fått svara på 38 frågor om lönsamhet, tillväxt och attraktionskraft.

På det här uppslaget har vi gjort ett urval av de viktigaste frågorna och återger dem precis så som de ställdes till lantbrukarna.

På de följande 23 sidorna kan du läsa hur lantbrukarna svarat, i hela riket och län för län. Av utrymmesskäl har de ursprungliga frågorna kortats i redovisningen.

I en särskild faktaruta ges också några basfakta om jordbruket i varje län, inklusive siffror om sysselsättningen.

Den redovisade sysselsättningen inkluderar alla som arbetar inom länets gröna näringar, det vill säga jord, skog och trädgård inklusive svenska underleverantörer och tillhörande industriled.

LÖNSAMHET

Hur skulle du beskriva lönsamheten i ditt lantbruksföretag i dag?

- Så pass god att det täcker alla dina löpande utgifter inklusive en lön samt att du kan spara för framtida investeringar
- Så pass god att det täcker alla dina löpande utgifter inklusive en lön
- Varken bra eller dålig, men täcker alla löpande utgifter
- Så pass dålig att du nätt och jämnt får verksamheten att gå ihop
- Så pass dålig att verksamheten oftast får med förlust
- Så dålig att du måste sluta som lantbrukare det närmaste året
- Tveksam, vet ej

INVESTERINGAR

Har du under de senaste 12 månaderna gjort väsentliga investeringar i...

- Byggnader exklusive djurstallar?
- Djurstallar?
- Maskiner?
- Tillköp av jordbruks- och/eller skogsmark?
- Annat; exempelvis stugor för turism etc.?
- Nej/Tveksam, vet ej

Planerar du att, under det kommande året, göra väsentliga investeringar i...

- Byggnader exklusive djurstallar?
- Djurstallar?
- Maskiner?
- Tillköp av jordbruks- och/eller skogsmark?
- Annat; exempelvis inköp djurbesättning?
- Nej/Tveksam, vet ej

SÅ TYCKER BÖNDERNA OM JOBBET

Skulle du rekommendera en ung människa att bli lantbrukare eller arbeta inom näringen?

- Ja, absolut
- Ja, kanske
- Nej, knappast
- Nej, definitivt inte
- Vet ej

"Jag känner att konsumenterna har förtroende för mig som producent"

- Instämmer helt
- Instämmer delvis
- Stämmer knappast
- Stämmer inte alls
- Tveksam, vet ej

Rent allmänt, hur trivs du med ditt jobb som lantbrukare?

- Mycket bra
- Ganska bra
- Ganska dåligt
- Mycket dåligt
- Tveksam, vet ej

svaren: Hela riket, och län för län

MJÖLKPRODUKTION

Hur kommer du att förändra din mjölkproduktion inom en treårsperiod?

- Upphör med mjölkproduktion
- Minskar mjölkproduktionen
- Oförändrad mjölkproduktion
- Ökar mjölkproduktionen
- Vet ej - går ej att bedöma nu
- Tveksam, vet ej

ÅTGÄRDER FÖR FÖRBÄTTRAD LÖNSAMHET
Om du planerar åtgärder för att förbättra lönsamheten, vilka planerar du i första hand?

- Öka arbetet utanför lantbruksföretaget
- Öka produktionen i befintliga driftsgrenar
- Avveckla någon verksamhet
- Börja med ny verksamhet
- Effektivisera produktionen
- Öka samarbetet med andra lantbruksföretag
- Andra åtgärder
- Planerar inga åtgärder
- Tveksam, vet ej

TILLGÅNG TILL INTERNET

Hur ofta använder du Internet (t.ex. e-post, infosökning, beställa varor, betala räkningar)?

- Saknar Internet
- Varje dag
- Någon gång i veckan
- Någon gång i månaden
- Aldrig
- Tveksam, vet ej

FÖRÄNDRING AV AREALANVÄNDNING

Kommer du att förändra din växtodling under 2008 jämfört med 2007 och i så fall hur?

a) När det gäller träda

- Minskar andelen träda/uttagen areal
- Ökar andelen träda/uttagen areal
- Marginella ändringar/Nej, oförändrat
- Har ingen träda
- Vet ej/har inte beslutat

b) När det gäller SPANNMÅL / OLJEVÄXTER

- Minskar andelen spannmål/oljeväxter
- Ökar andelen spannmål/oljeväxter
- Marginella ändringar/Nej, oförändrat
- Har ingen spannmål/oljeväxter
- Vet ej/har inte beslutat

NYSATSNINGAR VID SIDAN AV JORDBRUKET

Planerar du att inom det närmaste året utveckla/investera inom någon av följande kompletterande verksamheter?

- Energiproduktion
- Turism; exempelvis stuguthyrning, bo på lantgård, jakt, fiske
- Förädling av gårdens produkter; exempelvis kött, ost
- Försäljning på gården; exempelvis gårdsbutik
- Hästar
- Entreprenad; exempelvis skog, snöröjning
- Ingen förändring
- Tveksam, vet ej

Så ser lantbrukarna i Sverige

	2007	2008
LÖNSAMHETEN		
Räcker till löpande utgifter, lön och investeringar	11%	13%
Räcker till löpande utgifter och lön	26%	29%
Räcker till löpande utgifter	42%	39%
Går nätt och jämt ihop	15%	14%
Går oftast med förlust	4%	4%
INVESTERINGAR		
I maskiner		
Har investerat det senaste året	32%	37%
Tänker investera under det kommande året	16%	19%
I byggnader		
Har investerat det senaste året	20%	21%
Tänker investera under det kommande året	26%	23%
SÅ TYCKER BÖNDERNA OM JOBBET		
Känner att konsumenterna har förtroende för mig	74%	76%
Vill rekommendera unga att välja jordbruk	66%	77%
Trivs ganska eller mycket bra med jobbet	96%	98%
NYSATSNINGAR VID SIDAN AV JORDBRUKET		
Andel som vill utveckla ny verksamhet	43%	36%
Vill satsa på exempelvis:		
Turism, hästar	10%	10%
Förädling och/eller försäljning	9%	9%
Entreprenadverksamhet	19%	15%
Energi	18%	10%

Här känner många stöd från konsumenterna

► Nästan åtta av tio, 78 procent av bönderna i Stockholms län, känner stöd från konsumenterna. Det är en uppgång med 12 procentenheter från i fjol.

► Nästan tre av tio planerar att öka sin spannmålsodling.

► 15 procent vill satsa på förädling eller försäljning i egen regi. Andelen är högre än 2007.

SÅ TYCKER LANTBRUKARNA I STOCKHOLMS LÄN

Procent (riksiffra inom parentes)

2007 2008

LÖNSAMHETEN

► Räcker till löpande utgifter, lön och investeringar	11	12 (13)
► Räcker till löpande utgifter och lön	13	19 (29)
► Räcker till löpande utgifter	40	44 (39)
► Går nått och jämt ihop	25	14 (14)
► Går oftast med förlust	8	8 (4)

INVESTERINGAR

I maskiner

► Har investerat det senaste året	29	38 (37)
► Tänker investera under det kommande året	19	19 (19)

I byggnader

► Har investerat det senaste året	26	23 (21)
► Tänker investera under det kommande året	27	26 (23)

SÅ TYCKER BÖNDERNA OM JOBBET

► Känner att konsumenterna har förtroende för mig	66	78 (76)
► Vill rekommendera unga att välja jordbruk	56	72 (77)
► Trivs ganska eller mycket bra med jobbet	96	99 (98)

NYSATSNINGAR VID SIDAN AV JORDBRUKET

Andel som vill utveckla ny verksamhet	48	44 (36)
Vill satsa på exempelvis:		
► Turism, hästar	23	16 (10)
► Förädling/försäljning	11	15 (9)
► Entreprenadverksamhet	26	20 (15)
► Energi	16	10 (10)

MJÖLKFÖRETAGET (på 3 års sikt)

	Upphöra	Öka
► Omsättning < 1,0 milj	20 29 (29)	27 25 (15)
► Omsättning > 1,0 milj	23 29 (14)	11 17 (29)

FÖRÄNDRING AV AREALANVÄNDNING (2008)

► Ökar andelen spannmål/oljeväxter	-	29 (27)
► Minskar andelen träda/uttagen areal	-	40 (42)

TILLGÅNG TILL INTERNET

► Använder Internet dagligen	91	92 (90)
	35	41 (39)

VILKA ÅTGÄRDER PLANERAR DU I FÖRSTA HAND ATT VIDTA FÖR ATT FÖRBÄTTRA LÖNSAMHETEN?

► Öka produktion i befintliga driftsgrenar	38	44 (46)
► Effektivisera produktionen	46	49 (56)

FAKTA OM STOCKHOLMS LÄNS JORDBRUK (HÖGER KOLUMN: % AV RIKET, ELLER RIKSSNITT)

Total jordbruksareal ha	99 007	3,1%
Areal åker ha	84 403	3,2%
Areal betesmark ha	14 604	2,9%
Antal jordbruk	1 950	2,6%
Medelareal åker ha	43	36
Antal mjölgårdar	105	1,3%
Antal mjölkcor	4 867	1,3%
Medelbesättning	46	48
Antal grisföretag	28	1,2%
Arrenderad åker %	45	40
Arrenderad betesmark %	34	38

SÅ TYCKER LANTBRUKARNA I UPPSALA LÄN

Procent, (rikssiffra inom parentes)

2007 2008

LÖNSAMHETEN

▶ Räcker till löpande utgifter, lön och investeringar	10	14 (13)
▶ Räcker till löpande utgifter och lön	22	25 (29)
▶ Räcker till löpande utgifter	44	42 (39)
▶ Går nått och jämt ihop	18	14 (14)
▶ Går oftast med förlust	4	5 (4)

INVESTERINGAR

I maskiner

▶ Har investerat det senaste året	32	33 (37)
▶ Tänker investera under det kommande året	16	25 (19)

I byggnader

▶ Har investerat det senaste året	17	20 (21)
▶ Tänker investera under det kommande året	23	24 (23)

SÅ TYCKER BÖNDERNA OM JOBBET

▶ Känner att konsumenterna har förtroende för mig	67	78 (76)
▶ Vill rekommendera unga att välja jordbruk	60	78 (77)
▶ Trivs ganska eller mycket bra med jobbet	92	99 (98)

NYSATSNINGAR VID SIDAN AV JORDBRUKET

Andel som vill utveckla ny verksamhet,	45	40 (36)
Vill satsa på exempelvis:		
▶ Turism, hästar	10	10 (10)
▶ Förädling/försäljning	10	5 (9)
▶ Entreprenadverksamhet	20	14 (15)
▶ Energi	16	10 (10)

MJÖLKFÖRETAGET (på 3 års sikt)

	Upphöra	Öka
▶ Omsättning < 1,0 milj	45 18 (29)	21 11 (15)
▶ Omsättning > 1,0 milj	30 33 (14)	28 19 (29)

FÖRÄNDRING AV AREALANVÄNDNING (2008)

▶ Ökar andelen spannmål och oljeväxter	-	28 (27)
▶ Minskar andelen träda/uttagen areal	-	42 (42)

TILLGÅNG TILL INTERNET

▶ Använder Internet dagligen	90	88 (90)
	30	37 (39)

VILKA ÅTGÄRDER PLANERAR DU I FÖRSTA HAND ATT VIDTA FÖR ATT FÖRBÄTTRA LÖNSAMHETEN?

▶ Öka produktion i befintliga driftsgrenar	42	53 (46)
▶ Effektivisera produktionen	50	58 (56)

UPPSALA LÄN

Mer än hälften vill öka sin produktion

- ▶ Mer än varannan bonde i Uppsala län vill öka eller effektivisera sin produktion för att stärka lönsamheten.
- ▶ Nästan åtta av tio, 78 procent, vill rekommendera unga att välja jordbruk. Det är 18 procentenheter fler än 2007.
- ▶ Var fjärde Uppsalabonde vill investera i byggnader eller maskiner det kommande året vilket är fler än i fjol.

FAKTA OM UPPSALA LÄNS JORDBRUK (HÖGER KOLUMN: % AV RIKET, ELLER RIKSSNITT)

Total jordbruksareal ha	169 571	5,4%
Areal åker ha	149 274	5,6%
Areal betesmark ha	20 297	4,0%
Antal jordbruk	2 610	3,5%
Medelareal åker ha	57	36
Antal mjölgårdar	259	3,2%
Antal mjölkcor	11 489	3,0%
Medelbesättning	44	48
Antal grisföretag	69	2,9%
Arrenderad åker %	45	40
Arrenderad betesmark %	37	38

Sörmlands- bönder ökar spannmåls- odlingen

- ▶ Nästan fyra av tio Sörmlandsbönder tänker öka sin spannmåls- och oljeväxtodling. Det är 11 procentenheter fler än riksgenomsnittet. Mer än varannan, 52 procent, planerar att minska sin träda/uttaga areal.
- ▶ Investeringsviljan är fortsatt hög. Var fjärde bonde, 24 procent, tänker investera i maskiner och lika många vill investera i byggnader det kommande året. Det är fler än i fjol och större andel jämfört med övriga landet.
- ▶ 43 procent använder Internet dagligen vilket är en ökning sedan i fjol.

SÅ TYCKER LANTBRUKARNA I SÖDERMANLANDS LÄN

Procent (rikssiffra inom parentes)

2007 2008

LÖNSAMHETEN

▶ Räcker till löpande utgifter, lön och investeringar	12	18 (13)
▶ Räcker till löpande utgifter och lön	20	26 (29)
▶ Räcker till löpande utgifter	50	39 (39)
▶ Går nått och jämt ihop	13	10 (14)
▶ Går oftast med förlust	6	5 (4)

INVESTERINGAR

I maskiner

▶ Har investerat det senaste året	37	34 (37)
▶ Tänker investera under det kommande året	19	24 (19)

I byggnader

▶ Har investerat det senaste året	24	27 (21)
▶ Tänker investera under det kommande året	25	25 (23)

SÅ TYCKER BÖNDERNA OM JOBBET

▶ Känner att konsumenterna har förtroende för mig	74	75 (76)
▶ Vill rekommendera unga att välja jordbruk	65	81 (77)
▶ Trivs ganska eller mycket bra med jobbet	97	96 (98)

NYSATSNINGAR VID SIDAN AV JORDBRUKET

Andel som vill utveckla ny verksamhet	44	40 (36)
Vill satsa på exempelvis:		
▶ Turism, hästar	16	12 (10)
▶ Förädling/försäljning	13	8 (9)
▶ Entreprenadverksamhet	18	16 (15)
▶ Energi	15	12 (10)

MJÖLKFÖRETAGET (på 3 års sikt)

	Upphöra		Öka
▶ Omsättning < 1,0 milj	16	55 (29)	0 0 (15)
▶ Omsättning > 1,0 milj	15	14 (14)	22 5 (29)

FÖRÄNDRING AV AREALANVÄNDNING (2008)

▶ Ökar andelen spannmål/oljeväxter	-	38 (27)
▶ Minskar andelen träda/uttaga areal	-	52 (42)

TILLGÅNG TILL INTERNET

	89	89 (90)
▶ Använder Internet dagligen	35	43 (39)

VILKA ÅTGÄRDER PLANERAR DU I FÖRSTA HAND ATT VIDTA FÖR ATT FÖRBÄTTRA LÖNSAMHETEN?

▶ Öka produktion i befintliga driftsgrenar	44	47 (46)
▶ Effektivisera produktionen	50	53 (56)

FAKTA OM SÖDERMANLANDS LÄNS JORDBRUK (HÖGER KOLUMN: % AV RIKET, ELLER RIKSSNITT)

Total jordbruksareal ha	146 680	4,6%
Areal åker ha	127 460	4,8%
Areal betesmark ha	19 220	3,8%
Antal jordbruk	2 150	2,9%
Medelareal åker ha	59	36
Antal mjölgårdar	218	2,7%
Antal mjölkcor	11 815	3,0%
Medelbesättning	54	48
Antal grisföretag	45	1,9%
Arrenderad åker %	42	40
Arrenderad betesmark %	39	38

SÅ TYCKER LANTBRUKARNA I ÖSTERGÖTLANDS LÄN

Procent (rikssiffror inom parentes)

2007 2008

LÖNSAMHETEN

▶ Räcker till löpande utgifter, lön och investeringar	10	16 (13)
▶ Räcker till löpande utgifter och lön	32	28 (29)
▶ Räcker till löpande utgifter	41	42 (39)
▶ Går nått och jämt ihop	12	10 (14)
▶ Går oftast med förlust	4	3 (4)

INVESTERINGAR

I maskiner

▶ Har investerat det senaste året	35	44 (37)
▶ Tänker investera under det kommande året	12	18 (19)

I byggnader

▶ Har investerat det senaste året	26	17 (21)
▶ Tänker investera under det kommande året	29	32 (23)

SÅ TYCKER BÖNDERNA OM JOBBET

▶ Känner att konsumenterna har förtroende för mig	76	79 (76)
▶ Vill rekommendera unga att välja jordbruk	68	80 (77)
▶ Trivs ganska eller mycket bra med jobbet	96	97 (98)

NYSATSNINGAR VID SIDAN AV JORDBRUKET

Andel som vill utveckla ny verksamhet	45	34 (36)
Vill satsa på exempelvis:		
▶ Turism, hästar	14	14 (10)
▶ Förädling/försäljning	8	6 (9)
▶ Entreprenadverksamhet	20	14 (15)
▶ Energi	20	9 (10)

MJÖLKFÖRETAGET (på 3 års sikt)

	Upphöra	Öka
▶ Omsättning < 1,0 milj	30 43 (29)	8 0 (15)
▶ Omsättning > 1,0 milj	11 27 (14)	29 24 (29)

FÖRÄNDRING AV AREALANVÄNDNING (2008)

▶ Ökar andelen spannmål/oljeväxter	-	29 (27)
▶ Minskar andelen träda/uttagna areal	-	49 (42)

TILLGÅNG TILL INTERNET

▶ Använder Internet dagligen	91	89 (90)
	43	40 (39)

VILKA ÅTGÄRDER PLANERAR DU I FÖRSTA HAND ATT VIDTA FÖR ATT FÖRBÄTTRA LÖNSAMHETEN?

▶ Öka produktion i befintliga driftsgrenar	45	48 (46)
▶ Effektivisera produktionen	64	67 (56)

Två av tre Östgötabönder vill effektivisera produktionen

▶ En fortsatt hög andel av Östgötabönderna vill öka eller effektivisera produktionen för att förbättra lönsamheten. 48 procent vill utöka och 67 procent vill effektivisera nuvarande produktion.

▶ 32 procent tänker investera i byggnader det kommande året vilket är högre än förra året och klart fler än riksgenomsnittet. 44 procent har gjort maskininvesteringar under det gångna året vilket är högst i landet.

▶ 49 procent av Östgötabönderna minskar sin träda/uttagna areal och 29 procent ökar sin spannmåls- och oljeväxtodling.

FAKTA OM ÖSTERGÖTLANDS LÄNS JORDBRUK (HÖGER KOLUMN: % AV RIKET, ELLER RIKSSNITT)

Total jordbruksareal ha	251 631	8,0%
Areal åker ha	204 460	7,7%
Areal betesmark ha	47 171	9,4%
Antal jordbruk	3 530	4,8%
Medelareal åker ha	58	36
Antal mjölkgårdar	469	5,8%
Antal mjölkkor	28 067	7,2%
Medelbesättning	60	48
Antal grisföretag	101	4,2%
Arrenderad åker %	43	40
Arrenderad betesmark %	42	38

Hög investeringsvilja bland Jönköpingsbönder

► Investeringsviljan bland bönderna i Jönköping är hög. Fyra av tio, 43 procent, uppger att de har investerat i maskiner 2007 och var femte, 21 procent, har investerat i byggnader det gångna året. Investeringsviljan framöver är även hög. 20 procent tänker investera i maskiner och 26 procent i byggnader.

► Andelen bönder i Jönköping som vill rekommendera unga att välja jordbruk har ökat från 66 till 76 procent sedan 2007.

► Var tredje, 35 procent, av de större mjölkproducenterna vill öka produktionen framöver vilket är klart fler än i fjol.

SÅ TYCKER LANTBRUKARNA I JÖNKÖPINGS LÄN

Procent (rikssiffror inom parentes)

2007 2008

LÖNSAMHETEN

► Räcker till löpande utgifter, lön och investeringar	12	14 (13)
► Räcker till löpande utgifter och lön	33	32 (29)
► Räcker till löpande utgifter	38	38 (39)
► Går nått och jämt ihop	14	14 (14)
► Går oftast med förlust	2	2 (4)

INVESTERINGAR

I maskiner

► Har investerat det senaste året	40	43 (37)
► Tänker investera under det kommande året	15	20 (19)

I byggnader

► Har investerat det senaste året	19	21 (21)
► Tänker investera under det kommande året	30	26 (23)

SÅ TYCKER BÖNDERNA OM JOBBET

► Känner att konsumenterna har förtroende för mig	78	79 (76)
► Vill rekommendera unga att välja jordbruk	66	76 (77)
► Trivs ganska eller mycket bra med jobbet	98	99 (98)

NYSATSNINGAR VID SIDAN AV JORDBRUKET

Andel som vill utveckla ny verksamhet	40	29 (36)
Vill satsa på exempelvis:		
► Turism, hästar	11	9 (10)
► Föreläring/föreläring	5	5 (9)
► Entreprenadverksamhet	17	14 (15)
► Energi	9	4 (10)

MJÖLKFÖRETAGET (på 3 års sikt)

	Upphöra	Öka
► Omsättning < 1,0 milj	36 42 (29)	9 7 (15)
► Omsättning > 1,0 milj	12 6 (14)	33 35 (29)

FÖRÄNDRING AV AREALANVÄNDNING (2008)

► Ökar andelen spannmål/oljeväxter	-	19 (27)
► Minskar andelen träda/uttagen areal	-	37 (42)

TILLGÅNG TILL INTERNET

► Använder Internet dagligen	87	88 (90)
	25	27 (39)

VILKA ÅTGÄRDER PLANERAR DU I FÖRSTA HAND ATT VIDTA FÖR ATT FÖRBÄTTRA LÖNSAMHETEN?

► Öka produktion i befintliga driftsgrenar	44	41 (46)
► Effektivisera produktionen	49	53 (56)

FAKTA OM JÖNKÖPINGS LÄNS JORDBRUK (HÖGER KOLUMN: % AV RIKET, ELLER RIKSSNITT)

Total jordbruksarea ha	133 134	4,2%
Areal åker ha	90 177	3,4%
Areal betesmark ha	42 957	8,5%
Antal jordbruk	3 760	5,1%
Medelareal åker ha	24	36
Antal mjölkgårdar	708	8,8%
Antal mjölkkor	32 141	8,3%
Medelbesättning	45	48
Antal grisföretag	57	2,4%
Arrenderad åker %	51	40
Arrenderad betesmark %	45	38

SÅ TYCKER LANTBRUKARNA I KRONOBERGS LÄN

Procent (rikssiffror inom parentes)

2007 2008

LÖNSAMHETEN

▶ Räcker till löpande utgifter, lön och investeringar	9	9 (13)
▶ Räcker till löpande utgifter och lön	27	37 (29)
▶ Räcker till löpande utgifter	48	36 (39)
▶ Går nått och jämt ihop	10	13 (14)
▶ Går oftast med förlust	4	2 (4)

INVESTERINGAR

I maskiner

▶ Har investerat det senaste året	44	42 (37)
▶ Tänker investera under det kommande året	17	19 (19)

I byggnader

▶ Har investerat det senaste året	22	22 (21)
▶ Tänker investera under det kommande året	25	21 (23)

SÅ TYCKER BÖNDERNA OM JOBBET

▶ Känner att konsumenterna har förtroende för mig	75	79 (76)
▶ Vill rekommendera unga att välja jordbruk	66	75 (77)
▶ Trivs ganska eller mycket bra med jobbet	95	95 (98)

NYSATSNINGAR VID SIDAN AV JORDBRUKET

Andel som vill utveckla ny verksamhet	44	33 (36)
Vill satsa på exempelvis:		
▶ Turism, hästar	13	8 (10)
▶ Förädling/försäljning	11	5 (9)
▶ Entreprenadverksamhet	23	15 (15)
▶ Energi	16	12 (10)

MJÖLKFÖRETAGET (på 3 års sikt)

	Upphöra		Öka	
▶ Omsättning < 1,0 milj	53	13 (29)	5	0 (15)
▶ Omsättning > 1,0 milj	20	18 (14)	27	18 (29)

FÖRÄNDRING AV AREALANVÄNDNING (2008)

▶ Ökar andelen spannmål och oljeväxter	-	20 (27)
▶ Minskar andelen träda/uttagen areal	-	32 (42)

TILLGÅNG TILL INTERNET

▶ Använder Internet dagligen	88	85 (90)
	19	34 (39)

VILKA ÅTGÄRDER PLANERAR DU I FÖRSTA HAND ATT VIDTA FÖR ATT FÖRBÄTTRA LÖNSAMHETEN?

▶ Öka produktion i befintliga driftsgrenar	38	44 (46)
▶ Effektivisera produktionen	53	53 (56)

FAKTA OM KRONOBERGS LÄNS JORDBRUK (HÖGER KOLUMN: % AV RIKET, ELLER RIKSSNITT)

Total jordbruksareal ha	73 612	2,3%
Areal åker ha	49 990	1,9%
Areal betesmark ha	23 622	4,7%
Antal jordbruk	2 530	3,4%
Medelareal åker ha	20	36
Antal mjölkgårdar	330	4,1%
Antal mjölkkor	15 179	3,9
Medelbesättning	46	48
Antal grisföretag	40	1,7%
Arrenderad åker %	48	40
Arrenderad betesmark %	42	38

KRONOBERGS LÄN

Här känner många stöd från konsumenter

▶ I Kronobergs län känner åtta av tio, 79 procent, av bönderna stöd från konsumenterna.
▶ 75 procent vill rekommendera unga att välja jordbruk, en uppgång med 9 procentenheter sedan i fjol.
▶ Fler än förra året, 44 procent, vill utöka produktionen i befintliga driftsgrenar för att öka lönsamheten. Andelen är i nivå med riksgenomsnittet och 6 procentenheter fler sedan 2007.

Stärkt lönsamhet för Kalmar- bönder

► Varannan bonde i Kalmar län uppger att lönsamheten täcker löpande utgifter och lön. Av dessa anser 15 procent att den dessutom räcker till investeringar.

► Hälften av bönderna planerar att förbättra lönsamheten ytterligare genom att öka produktionen. Mer än var fjärde, 27 procent av de mindre mjölkbönderna i Kalmar, uppger att de tänker öka sin produktion. Det är en klar uppgång jämfört med förra året och nästan dubbelt så stor andel jämfört med övriga riket.

► Kalmarbönderna är också flitiga Internetanvändare. Hela 45 procent använder Internet dagligen vilket är en rejäl uppgång sedan i fjol.

SÅ TYCKER LANTBRUKARNA I KALMAR LÄN

Procent (rikssiffror inom parentes)

2007 2008

LÖNSAMHETEN

► Räcker till löpande utgifter, lön och investeringar	16	15 (13)
► Räcker till löpande utgifter och lön	23	36 (29)
► Räcker till löpande utgifter	44	31 (39)
► Går nått och jämt ihop	13	12 (14)
► Går oftast med förlust	2	3 (4)

INVESTERINGAR

I maskiner

► Har investerat det senaste året	39	36 (37)
► Tänker investera under det kommande året	13	15 (19)

I byggnader

► Har investerat det senaste året	25	23 (21)
► Tänker investera under det kommande året	27	18 (23)

SÅ TYCKER BÖNDERNA OM JOBBET

► Känner att konsumenterna har förtroende för mig	77	83 (76)
► Vill rekommendera unga att välja jordbruk	61	78 (77)
► Trivs ganska eller mycket bra med jobbet	97	98 (98)

NYSATSNINGAR VID SIDAN AV JORDBRUKET

Andel som vill utveckla ny verksamhet	44	31 (36)
Vill satsa på exempelvis:		
► Turism, hästar	13	13 (10)
► Förädling/försäljning	12	7 (9)
► Entreprenadverksamhet	17	9 (15)
► Energi	15	6 (10)

MJÖLKFÖRETAGET (på 3 års sikt)

	Upphöra	Öka
► Omsättning < 1,0 milj	36 50 (29)	0 27 (15)
► Omsättning > 1,0 milj	17 16 (14)	15 30 (29)

FÖRÄNDRING AV AREALANVÄNDNING (2008)

► Ökar andelen spannmål/oljeväxter	-	28 (27)
► Minskar andelen träda/uttagen areal	-	44 (42)

TILLGÅNG TILL INTERNET

► Använder Internet dagligen	91	89 (90)
	33	45 (39)

VILKA ÅTGÄRDER PLANERAR DU I FÖRSTA HAND ATT VIDTA FÖR ATT FÖRBÄTTRA LÖNSAMHETEN?

► Öka produktion i befintliga driftsgrenar	43	50 (46)
► Effektivisera produktionen	62	57 (56)

FAKTA OM KALMAR LÄNS JORDBRUK (HÖGER KOLUMN: % AV RIKET, ELLER RIKSSNITT)

Total jordbruksareal ha	202 734	6,4%
Areal åker ha	124 960	4,7%
Areal betesmark ha	77 774	15,5%
Antal jordbruk	3 340	4,5%
Medelareal åker ha	37	36
Antal mjölkgårdar	673	8,4%
Antal mjölkkor	40 121	10,4%
Medelbesättning	60	48
Antal grisföretag	103	4,3%
Arrenderad åker %	42	40
Arrenderad betesmark %	38	38

SÅ TYCKER LANTBRUKARNA PÅ GOTLAND

Procent (rikssiffra inom parentes)

2007 2008

LÖNSAMHETEN

▶ Räcker till löpande utgifter, lön och investeringar	9	17 (13)
▶ Räcker till löpande utgifter och lön	26	28 (29)
▶ Räcker till löpande utgifter	45	37 (39)
▶ Går nått och jämt ihop	15	15 (14)
▶ Går oftast med förlust	4	4 (4)

INVESTERINGAR

I maskiner

▶ Har investerat det senaste året	33	42 (37)
▶ Tänker investera under det kommande året	14	20 (19)

I byggnader

▶ Har investerat det senaste året	24	29 (21)
▶ Tänker investera under det kommande året	38	29 (23)

SÅ TYCKER BÖNDERNA OM JOBBET

▶ Känner att konsumenterna har förtroende för mig	79	79 (76)
▶ Vill rekommendera unga att välja jordbruk	70	80 (77)
▶ Trivs ganska eller mycket bra med jobbet	96	96 (98)

NYSATSNINGAR VID SIDAN AV JORDBRUKET

Andel som vill utveckla ny verksamhet	44	38 (36)
Vill satsa på exempelvis:		
▶ Turism, hästar	17	9 (10)
▶ Förädling/försäljning	6	12 (9)
▶ Entreprenadverksamhet	16	11 (15)
▶ Energi	17	9 (10)

MJÖLKFÖRETAGET (på 3 års sikt)

	Upphöra	Öka
▶ Omsättning < 1,0 milj	28 26 (29)	12 33 (15)
▶ Omsättning > 1,0 milj	15 14 (14)	35 30 (29)

FÖRÄNDRING AV AREALANVÄNDNING (2008)

▶ Ökar andelen spannmål/oljeväxter	-	40 (27)
▶ Minskar andelen träda/uttagen areal	-	49 (42)

TILLGÅNG TILL INTERNET

▶ Använder Internet dagligen	93	91 (90)
	39	45 (39)

VILKA ÅTGÄRDER PLANERAR DU I FÖRSTA HAND ATT VIDTA FÖR ATT FÖRBÄTTRA LÖNSAMHETEN?

▶ Öka produktion i befintliga driftsgrenar	53	59 (46)
▶ Effektivisera produktionen	58	68 (56)

FAKTA OM GOTLANDS JORDBRUK (HÖGER KOLUMN: % AV RIKET, ELLER RIKSSNITT)

Total jordbruksareal ha	114 843	3,6%
Areal åker ha	85 908	3,2%
Areal betesmark ha	28 935	5,8%
Antal jordbruk 2004	1 640	2,2%
Medelareal åker ha	52	36,0
Antal mjölkgårdar	344	4,3%
Antal mjölkkor	16 542	4,3%
Medelbesättning	48	48
Antal grisföretag	98	4,1%
Arrenderad åker %	36	40
Arrenderad betesmark %	32	38

GOTLANDS LÄN

Högre lönsamhet för Gotlands bönder

▶ Bland Gotlandsbönderna uppger 17 procent att lönsamheten täcker löpande driftsutgifter, lön och investeringar, vilket är betydligt fler än genomsnittet i övriga landet.

▶ Sex av tio bönder på Gotland vill öka sin nuvarande produktion för att förbättra lönsamheten. Sju av tio vill effektivisera produktionen.

▶ 12 procent vill satsa på egen förädling eller försäljning. Det är 6 procentenheter fler än 2007.

▶ Mer än var tredje mjölkproducent på Gotland har planer på att öka sin produktion. 33 procent av de mindre mjölkgårdarna respektive 30 procent av de större gårdarna vill öka produktionen.

Åtta av tio vill rekommendera bondeyrket till unga

► 78 procent av Blekingebönderna vill rekommendera unga att arbeta inom jordbruket. Det är 19 procentenheter fler än 2007.

► Tre av fyra bönder i Blekinge känner konsumenternas förtroende. Det är 6 procentenheter fler än 2007.

► 46 procent tänker minska andelen träda/uttagen areal. 36 procent tänker odla mer spannmål.

SÅ TYCKER LANTBRUKARNA I BLEKINGE LÄN

Procent (rikssiffror inom parentes)

2007 2008

LÖNSAMHETEN

► Räcker till löpande utgifter, lön och investeringar	8	12 (13)
► Räcker till löpande utgifter och lön	30	36 (29)
► Räcker till löpande utgifter	45	36 (39)
► Går nått och jämt ihop	13	12 (14)
► Går oftast med förlust	2	3 (4)

INVESTERINGAR

I maskiner

► Har investerat det senaste året	40	39 (37)
► Tänker investera under det kommande året	14	17 (19)

I byggnader

► Har investerat det senaste året	23	23 (21)
► Tänker investera under det kommande året	27	26 (23)

SÅ TYCKER BÖNDERNA OM JOBBET

► Känner att konsumenterna har förtroende för mig	70	76 (76)
► Vill rekommendera unga att välja jordbruk	57	78 (77)
► Trivs ganska eller mycket bra med jobbet	93	96 (98)

NYSATSNINGAR VID SIDAN AV JORDBRUKET

Andel som vill utveckla ny verksamhet	41	35 (36)
Vill satsa på exempelvis:		
► Turism, hästar	10	10 (10)
► Fördling/försäljning	8	9 (9)
► Entreprenadverksamhet	23	17 (15)
► Energi	13	10 (10)

MJÖLKFÖRETAGET (på 3 års sikt)

	Upphöra	Öka
► Omsättning < 1,0 milj	37 20 (29)	11 17 (15)
► Omsättning > 1,0 milj	5 13 (14)	36 31 (29)

FÖRÄNDRING AV AREALANVÄNDNING (2008)

► Ökar andelen spannmål/oljeväxter	-	36 (27)
► Minskar arealen träda/uttagen areal	-	46 (42)

TILLGÅNG TILL INTERNET

	85	82 (90)
► Använder Internet dagligen	35	32 (39)

VILKA ÅTGÄRDER PLANERAR DU I FÖRSTA HAND ATT VIDTA FÖR ATT FÖRBÄTTRA LÖNSAMHETEN?

► Öka produktion i befintliga driftsgrenar	44	42 (46)
► Effektivisera produktionen	63	54 (56)

FAKTA OM BLEKINGES JORDBRUK (HÖGER KOLUMN: % AV RIKET, ELLER RIKSSNITT)

Total jordbruksareal ha	44 607	1,4%
Areal åker ha	32 175	1,2%
Areal betesmark ha	12 432	2,5%
Antal jordbruk	1 390	1,9%
Medelareal åker ha	23	36
Antal mjölkgårdar	143	1,8%
Antal mjölkkor	5 274	1,4%
Medelbesättning	37	48
Antal grisföretag	56	2,3%
Arrenderad åker %	38	40
Arrenderad betesmark %	38	38

SÅ TYCKER LANTBRUKARNA I SKÅNE LÄN

Procent (rikssiffra inom parentes)

2007 2008

LÖNSAMHETEN

▶ Räcker till löpande utgifter, lön och investeringar	12	11 (13)
▶ Räcker till löpande utgifter och lön	35	34 (29)
▶ Räcker till löpande utgifter	34	39 (39)
▶ Går nått och jämt ihop	11	10 (14)
▶ Går oftast med förlust	5	4 (4)

INVESTERINGAR

I maskiner

▶ Har investerat det senaste året	31	38 (37)
▶ Tänker investera under det kommande året	19	19 (19)

I byggnader

▶ Har investerat det senaste året	18	16 (21)
▶ Tänker investera under det kommande året	25	22 (23)

SÅ TYCKER BÖNDERNA OM JOBBET

▶ Känner att konsumenterna har förtroende för mig	72	79 (76)
▶ Vill rekommendera unga att välja jordbruk	65	74 (77)
▶ Trivs ganska eller mycket bra med jobbet	96	100 (98)

NYSATSNINGAR VID SIDAN AV JORDBRUKET

Andel som vill utveckla ny verksamhet	41	30 (36)
Vill satsa på exempelvis:		
▶ Turism, hästar	3	7 (10)
▶ Förädling/försäljning	9	7 (9)
▶ Entreprenadverksamhet	15	14 (15)
▶ Energi	25	8 (10)

MJÖLKFÖRETAGET (på 3 års sikt)

	Upphöra	Öka
▶ Omsättning < 1,0 milj	27	60 (29)
▶ Omsättning > 1,0 milj	12	7 (14)
		27
		21 (29)

FÖRÄNDRING AV AREALANVÄNDNING (2008)

▶ Ökar andelen spannmål/oljeväxter	-	26 (27)
▶ Minskar andelen träda/uttagen areal	-	51 (42)

TILLGÅNG TILL INTERNET

▶ Använder Internet dagligen	90	91 (90)
	34	43 (39)

VILKA ÅTGÄRDER PLANERAR DU I FÖRSTA HAND ATT VIDTA FÖR ATT FÖRBÄTTRA LÖNSAMHETEN?

▶ Öka produktion i befintliga driftsgrenar	44	46 (46)
▶ Effektivisera produktionen	64	59 (56)

FAKTA OM SKÅNES JORDBRUK (HÖGER KOLUMN: % AV RIKET, ELLER RIKSSNITT)

Total jordbruksareal ha	510 032	16,1%
Areal åker ha	451 437	17,0%
Areal betesmark ha	58 595	11,6%
Antal jordbruk	9 510	12,9%
Medelareal åker ha	47	36
Antal mjölkgårdar	750	9,3%
Antal mjölkkor	44 421	11,5%
Medelbesättning	59	48
Antal grisföretag	684	28,3%
Arrenderad åker %	37	40
Arrenderad betesmark %	44	38

SKÅNE LÄN

I Skåne
trivs alla
med jobbet
som bonde

- ▶ Flest i Sverige, 100 procent, trivs ganska eller mycket bra med sitt jobb som bonde.
- ▶ Mer än varannan Skånebonde tänker minska andelen träda i växtodlingen 2008. Det är 9 procentenheter fler än i övriga landet.
- ▶ Intresset för energiproduktion har minskat från 25 till 8 procent.
- ▶ 7 procent vill satsa på verksamhet inom turism eller häst som komplement till jordbruket. Det är 4 procentenheter fler än 2007.

Hallands bönder känner ökat förtroende från konsumenter

- ▶ Åtta av tio bönder i Halland känner konsumenternas förtroende. Det är 12 procentenheter fler än 2007.
- ▶ Andelen lantbrukare som vill rekommendera unga att välja jordbrukaryrket har ökat från 62 till 77 procent vilket är 15 procentenheter fler än året innan.
- ▶ Fyra av tio använder Internet dagligen. Andelen har ökat med 13 procentenheter.

SÅ TYCKER LANTBRUKARNA I HALLANDS LÄN

Procent (rikssiffror inom parentes)

2007 2008

LÖNSAMHETEN

▶ Räcker till löpande utgifter, lön och investeringar	8	10 (13)
▶ Räcker till löpande utgifter och lön	29	28 (29)
▶ Räcker till löpande utgifter	41	41 (39)
▶ Går nätt och jämt ihop	17	12 (14)
▶ Går oftast med förlust	3	7 (4)

INVESTERINGAR

I maskiner

▶ Har investerat det senaste året	31	34 (37)
▶ Tänker investera under det kommande året	17	20 (19)

I byggnader

▶ Har investerat det senaste året	25	16 (21)
▶ Tänker investera under det kommande året	29	13 (23)

SÅ TYCKER BÖNDERNA OM JOBBET

▶ Känner att konsumenterna har förtroende för mig	69	81 (76)
▶ Vill rekommendera unga att välja jordbruk	62	77 (77)
▶ Trivs ganska eller mycket bra med jobbet	98	99 (98)

NYSATSNINGAR VID SIDAN AV JORDBRUKET

Andel som vill utveckla ny verksamhet	45	30 (36)
Vill satsa på exempelvis:		
▶ Turism, hästar	12	6 (10)
▶ Fördling/försäljning	7	7 (9)
▶ Entreprenadverksamhet	19	10 (15)
▶ Energi	16	7 (10)

MJÖLKFÖRETAGET (på 3 års sikt)

	Upphöra	Öka
▶ Omsättning < 1,0 milj	52 38 (29)	4 12 (15)
▶ Omsättning > 1,0 milj	16 2 (14)	17 25 (29)

FÖRÄNDRING AV AREALANVÄNDNING (2008)

▶ Ökar andelen spannmål/oljeväxter	-	27 (27)
▶ ÖMinskar andelen träda/uttagen areal	-	50 (42)

TILLGÅNG TILL INTERNET

▶ Använder Internet dagligen	86	91 (90)
	28	41 (39)

VILKA ÅTGÄRDER PLANERAR DU I FÖRSTA HAND ATT VIDTA FÖR ATT FÖRBÄTTRA LÖNSAMHETEN?

▶ Öka produktion i befintliga driftsgrenar	41	36 (46)
▶ Effektivisera produktionen	60	52 (56)

FAKTA OM HALLANDS JORDBRUK 2006 (HÖGER KOLUMN: % AV RIKET, ELLER RIKSSNITT)

Total jordbruksareal ha	130 416	4,1%
Areal åker ha	113 040	4,2%
Areal betesmark ha	17 376	3,5%
Antal jordbruk	3 590	4,9%
Medelareal åker ha	31	36
Antal mjölkgårdar	468	5,8%
Antal mjölkkor	26 980	7,0%
Medelbesättning	58	48
Antal grisföretag	406	16,8%
Arrenderad åker %	35	40
Arrenderad betesmark %	38	38

SÅ TYCKER LANTBRUKARNA I VÄSTRA GÖTALAND

Procent (rikssiffror inom parentes)

2007 2008

LÖNSAMHETEN

▶ Räcker till löpande utgifter, lön och investeringar	12	13 (13)
▶ Räcker till löpande utgifter och lön	24	28 (29)
▶ Räcker till löpande utgifter	44	36 (39)
▶ Går nått och jämt ihop	15	16 (14)
▶ Går oftast med förlust	4	2 (4)

INVESTERINGAR

I maskiner

▶ Har investerat det senaste året	31	38 (37)
▶ Tänker investera under det kommande året	13	19 (19)

I byggnader

▶ Har investerat det senaste året	15	22 (21)
▶ Tänker investera under det kommande året	26	20 (23)

SÅ TYCKER BÖNDERNA OM JOBBET

▶ Känner att konsumenterna har förtroende för mig	77	70 (76)
▶ Vill rekommendera unga att välja jordbruk	74	80 (77)
▶ Trivs ganska eller mycket bra med jobbet	95	99 (98)

NYSATSNINGAR VID SIDAN AV JORDBRUKET

Andel som vill utveckla ny verksamhet	41	36 (36)
Vill satsa på exempelvis:		
▶ Turism, hästar	7	11 (10)
▶ Förädling/försäljning	7	9 (9)
▶ Entreprenadverksamhet	19	12 (15)
▶ Energi	20	11 (10)

MJÖLKFÖRETAGET (på 3 års sikt)

	Upphöra		Öka	
▶ Omsättning < 1,0 milj	50	21 (29)	9	21 (15)
▶ Omsättning > 1,0 milj	13	13 (14)	33	34 (29)

FÖRÄNDRING AV AREALANVÄNDNING (2008)

▶ Ökar andelen spannmål/oljeväxter	-	29 (27)
▶ Minskar andelen träda/uttagen areal	-	40 (42)

TILLGÅNG TILL INTERNET

▶ Använder Internet dagligen	84	86 (90)
	23	36 (39)

VILKA ÅTGÄRDER PLANERAR DU I FÖRSTA HAND ATT VIDTA FÖR ATT FÖRBÄTTRA LÖNSAMHETEN?

▶ Öka produktion i befintliga driftsgrenar	46	44 (46)
▶ Effektivisera produktionen	56	53 (56)

FAKTA OM VÄSTRA GÖTALANDS JORDBRUK (HÖGER KOLUMN: % AV RIKET, ELLER RIKSSNITT)

Total jordbruksareal ha	538 553	17,0%
Areal åker ha	472 411	17,8%
Areal betesmark ha	66 142	13,2%
Antal jordbruk	14 770	20,0%
Medelareal åker ha	32	36
Antal mjölkgårdar	1 450	18,1%
Antal mjölkkor	67 050	17,3%
Medelbesättning	46	48
Antal grisföretag	421	17,4%
Arrenderad åker %	35	40
Arrenderad betesmark %	34	38

Många vill satsa på mjölk i Västra Götaland

▶ Många bönder i Västra Götaland vill satsa mer på mjölkproduktion. 34 procent av de större och 21 procent av de mindre mjölkproducenterna vill öka sin produktion.

▶ Tre av tio planerar att öka sin spannmåls- och oljeväxtodling kommande år.

▶ 36 procent uppger att de använder Internet dagligen. Det är 13 procentenheter fler än i fjol.

▶ 11 procent vill utveckla verksamheter inom häst och turism.

Fler vill satsa på mjölk i Värmland

► Intresset för mjölkproduktion har ökat i Värmlands län. Mer än var tredje större mjölkproducent vill öka sin produktion. Bland de mindre mjölkproducenterna är siffran 15 procent.

► Tre av fyra Värmlandsbönder känner förtroende från konsumenterna.

► Nio av tio bönder har tillgång till Internet och 37 procent använder Internet dagligen. Det är en uppgång med 9 procentenheter sedan i fjol.

SÅ TYCKER LANTBRUKARNA I VÄRMLANDS LÄN

Procent (rikssiffror inom parentes)

2007 2008

LÖNSAMHETEN

► Räcker till löpande utgifter, lön och investeringar	7	10 (13)
► Räcker till löpande utgifter och lön	22	22 (29)
► Räcker till löpande utgifter	49	44 (39)
► Går nått och jämt ihop	15	18 (14)
► Går oftast med förlust	5	6 (4)

INVESTERINGAR

I maskiner

► Har investerat det senaste året	29	31 (37)
► Tänker investera under det kommande året	16	13 (19)

I byggnader

► Har investerat det senaste året	18	26 (21)
► Tänker investera under det kommande året	28	23 (23)

SÅ TYCKER BÖNDERNA OM JOBBET

► Känner att konsumenterna har förtroende för mig	69	76 (76)
► Vill rekommendera unga att välja jordbruk	68	72 (77)
► Trivs ganska eller mycket bra med jobbet	97	96 (98)

NYSATSNINGAR VID SIDAN AV JORDBRUKET

Andel som vill utveckla ny verksamhet	48	39 (36)
Vill satsa på exempelvis:		
► Turism, hästar	17	10 (10)
► Förädling/försäljning	13	10 (9)
► Entreprenadverksamhet	27	19 (15)
► Energi	16	13 (10)

MJÖLKFÖRETAGET (på 3 års sikt)

	Upphöra		Öka	
► Omsättning < 1,0 milj	44	15 (29)	0	15 (15)
► Omsättning > 1,0 milj	29	11 (14)	24	36 (29)

FÖRÄNDRING AV AREALANVÄNDNING (2008)

► Ökar andelen spannmål/oljeväxter	-	21 (27)
► Minskar andelen träda/uttagen areal	-	35 (42)

TILLGÅNG TILL INTERNET

► Använder Internet dagligen	89	91 (90)
	28	37 (39)

VILKA ÅTGÄRDER PLANERAR DU I FÖRSTA HAND ATT VIDTA FÖR ATT FÖRBÄTTRA LÖNSAMHETEN?

► Öka produktion i befintliga driftsgrenar	47	41 (46)
► Effektivisera produktionen	53	54 (56)

FAKTA OM VÄRMLANDS LÄNS JORDBRUK (HÖGER KOLUMN: % AV RIKET, ELLER RIKSSNITT)

Total jordbruksareal ha	119 486	3,8%
Areal åker ha	110 578	4,2%
Areal betesmark ha	8 908	1,8%
Antal jordbruk	4 020	5,5%
Medelareal åker ha	28	36
Antal mjölkgårdar	230	2,9%
Antal mjölkkor	10 340	2,7%
Medelbesättning	45	48
Antal grisföretag	53	2,2%
Arrenderad åker %	39	40
Arrenderad betesmark %	27	38

SÅ TYCKER LANTBRUKARNA I ÖREBRO LÄN

Procent (rikssiffror inom parentes)

2007 2008

LÖNSAMHETEN

▶ Räcker till löpande utgifter, lön och investeringar	6	9 (13)
▶ Räcker till löpande utgifter och lön	21	30 (29)
▶ Räcker till löpande utgifter	47	38 (39)
▶ Går nått och jämt ihop	20	15 (14)
▶ Går oftast med förlust	5	5 (4)

INVESTERINGAR

I maskiner

▶ Har investerat det senaste året	26	34 (37)
▶ Tänker investera under det kommande året	23	22 (19)

I byggnader

▶ Har investerat det senaste året	15	18 (21)
▶ Tänker investera under det kommande året	21	27 (23)

SÅ TYCKER BÖNDERNA OM JOBBET

▶ Känner att konsumenterna har förtroende för mig	74	74 (76)
▶ Vill rekommendera unga att välja jordbruk	71	77 (77)
▶ Trivs ganska eller mycket bra med jobbet	98	98 (98)

NYSATSNINGAR VID SIDAN AV JORDBRUKET

Andel som vill utveckla ny verksamhet	44	39 (36)
Vill satsa på exempelvis:		
▶ Turism, hästar	9	9 (10)
▶ Förädling/försäljning	9	15 (9)
▶ Entreprenadverksamhet	21	23 (15)
▶ Energi	18	9 (10)

MJÖLKFÖRETAGET (på 3 års sikt)

	Upphöra	Öka
▶ Omsättning < 1,0 milj	53 49 (29)	0 0 (15)
▶ Omsättning > 1,0 milj	10 20 (14)	26 35 (29)

FÖRÄNDRING AV AREALANVÄNDNING (2008)

▶ Ökar andelen spannmål/oljeväxter	-	30 (27)
▶ Minskar andelen träda/uttagen areal	-	48 (42)

TILLGÅNG TILL INTERNET

▶ Använder Internet dagligen	87	92 (90)
	38	40 (39)

VILKA ÅTGÄRDER PLANERAR DU I FÖRSTA HAND ATT VIDTA FÖR ATT FÖRBÄTTRA LÖNSAMHETEN?

▶ Öka produktion i befintliga driftsgrenar	42	44 (46)
▶ Effektivisera produktionen	49	55 (56)

FAKTA OM ÖREBRO LÄNS JORDBRUK (HÖGER KOLUMN: % AV RIKET, ELLER RIKSSNITT)

Total jordbruksareal ha	116 124	3,7%
Areal åker ha	105 994	4,0%
Areal betesmark ha	10 130	2,0%
Antal jordbruk	2 550	3,5%
Medelareal åker ha	42	36
Antal mjölkgårdar	180	2,2%
Antal mjölkkor	8 491	2,2%
Medelbesättning	47	48
Antal grisföretag	56	2,3%
Arrenderad åker %	34	40
Arrenderad betesmark %	26	38

ÖREBRO LÄN

Hög investeringsvilja bland bönder i Örebro

▶ Var tredje bonde investerade i maskiner under 2007 och 22 procent tänker investera 2008. 27 procent vill investera i byggnader under 2008, vilket är klart över riksgenomsnittet.

▶ 48 procent av Örebrobönderna planerar att minska sin träda/uttagna areal, och 30 procent tänker odla mer spannmål och oljeväxter.

▶ 35 procent av de större mjölkproducenterna i Örebro län vill öka sin produktion.

Var tredje vill odla mer spannmål i Västmanland

- ▶ 31 procent av bönderna i Västmanlands län tänker öka sin spannmålsodling.
- ▶ Fyra av tio vill utveckla ny verksamhet vid sidan av jordbruket. Av dessa planerar 19 procent att satsa på entreprenad.
- ▶ 50 procent tänker öka sin produktion i befintliga driftsgrenar för att förbättra lönsamheten.
- ▶ Tre av fyra bönder vill rekommendera unga att välja jordbruk. Det är 17 procentenheter fler än i fjol.

SÅ TYCKER LANTBRUKARNA I VÄSTMANLANDS LÄN

Procent (rikssiffra inom parentes) 2007 2008

LÖNSAMHETEN

▶ Räcker till löpande utgifter, lön och investeringar	10	11 (13)
▶ Räcker till löpande utgifter och lön	19	25 (29)
▶ Räcker till löpande utgifter	45	44 (39)
▶ Går nått och jämt ihop	18	15 (14)
▶ Går oftast med förlust	6	4 (4)

INVESTERINGAR

I maskiner

▶ Har investerat det senaste året	26	32 (37)
▶ Tänker investera under det kommande året	15	13 (19)

I byggnader

▶ Har investerat det senaste året	15	24 (21)
▶ Tänker investera under det kommande året	22	23 (23)

SÅ TYCKER BÖNDERNA OM JOBBET

▶ Känner att konsumenterna har förtroende för mig	62	68 (76)
▶ Vill rekommendera unga att välja jordbruk	58	75 (77)
▶ Trivs ganska eller mycket bra med jobbet	95	97 (98)

NYSATSNINGAR VID SIDAN AV JORDBRUKET

Andel som vill utveckla ny verksamhet	42	40 (36)
Vill satsa på exempelvis:		
▶ Turism, hästar	11	11 (10)
▶ Förädling/försäljning	7	10 (9)
▶ Entreprenadverksamhet	13	19 (15)
▶ Energi	20	10 (10)

MJÖLKFÖRETAGET (på 3 års sikt)

	Upphöra	Öka
▶ Omsättning < 1,0 milj	18 0 (29)	0 0 (15)
▶ Omsättning > 1,0 milj	25 17 (14)	25 22 (29)

FÖRÄNDRING AV AREALANVÄNDNING (2008)

▶ Ökar andelen spannmål/oljeväxter	-	31 (27)
▶ Minskar andelen träda/uttagen areal	-	37 (42)

TILLGÅNG TILL INTERNET

▶ Använder Internet dagligen	90	92 (90)
	40	37 (39)

VILKA ÅTGÄRDER PLANERAR DU I FÖRSTA HAND ATT VIDTA FÖR ATT FÖRBÄTTRA LÖNSAMHETEN?

▶ Öka produktion i befintliga driftsgrenar	46	50 (46)
▶ Effektivisera produktionen	52	50 (56)

FAKTA OM VÄSTMANLANDS LÄNS JORDBRUK (HÖGER KOLUMN: % AV RIKET, ELLER RIKSSNITT)

Total jordbruksareal ha	132 639	4,2%
Areal åker ha	122 837	4,6%
Areal betesmark ha	9 802	1,9%
Antal jordbruk	2 230	3%
Medelareal åker ha	55	36
Antal mjölkgårdar	121	1,5%
Antal mjölkkor	6 044	1,6%
Medelbesättning	50	48
Antal grisföretag	54	2,2%
Arrenderad åker %	37	40
Arrenderad betesmark %	39	38

SÅ TYCKER LANTBRUKARNA I DALARNA

Procent, (rikssiffra inom parentes)

2007 2008

LÖNSAMHETEN

▶ Räcker till löpande utgifter, lön och investeringar	8	13 (13)
▶ Räcker till löpande utgifter och lön	20	22 (29)
▶ Räcker till löpande utgifter	45	44 (39)
▶ Går nått och jämt ihop	17	15 (14)
▶ Går oftast med förlust	8	4 (4)

INVESTERINGAR

I maskiner

▶ Har investerat det senaste året	33	34 (37)
▶ Tänker investera under det kommande året	14	20 (19)

I byggnader

▶ Har investerat det senaste året	21	21 (21)
▶ Tänker investera under det kommande året	25	28 (23)

SÅ TYCKER BÖNDERNA OM JOBBET

▶ Känner att konsumenterna har förtroende för mig	65	76 (76)
▶ Vill rekommendera unga att välja jordbruk	59	71 (77)
▶ Trivs ganska eller mycket bra med jobbet	93	97 (98)

NYSATSNINGAR VID SIDAN AV JORDBRUKET

Andel som vill utveckla ny verksamhet,	46	43 (36)
Vill satsa på exempelvis:		
▶ Turism, hästar	6	11 (10)
▶ Förädling och, eller försäljning	11	13 (9)
▶ Entreprenadverksamhet	26	22 (15)
▶ Energi	11	12 (10)

MJÖLKFÖRETAGET (på 3 års sikt)

	Upphöra	Öka
▶ Omsättning < 1,0 milj	21 16 (29)	8 25 (15)
▶ Omsättning > 1,0 milj	15 31 (14)	18 24 (29)

FÖRÄNDRING AV AREALANVÄNDNING (2008)

▶ Ökar andelen spannmål och oljeväxter	-	23 (27)
▶ Minskar andelen träda/uttagen areal	-	33 42

TILLGÅNG TILL INTERNET

▶ Använder Internet dagligen	89	93 (90)
	33	35 (39)

VILKA ÅTGÄRDER PLANERAR DU I FÖRSTA HAND ATT VIDTA FÖR ATT FÖRBÄTTRA LÖNSAMHETEN?

▶ Öka produktion i befintliga driftsgrenar	37	36 (46)
▶ Effektivisera produktionen under 2008	49	50 (56)

FAKTA OM DALARNAS LÄNS JORDBRUK (HÖGER KOLUMN: % AV RIKET, ELLER RIKSSNITT)

Total jordbruksareal ha	77 322	2,4%
Areal åker ha	61 941	2,3%
Areal betesmark ha	15 381	3,1%
Antal jordbruk	2 380	3,2%
Medelareal åker ha	26	36
Antal mjölkgårdar	227	2,8%
Antal mjölkkor	8 336	2,2%
Medelbesättning	37	48
Antal grisföretag	22	0,9%
Arrenderad åker %	46	40
Arrenderad betesmark %	31	38

DALARNAS LÄN

Investeringsviljan ökar bland bönder i Dalarna

- ▶ 28 procent av lantbrukarna i Dalarna planerar att investera i byggnader det kommande året. 20 procent planerar att investera i maskiner.
- ▶ Var fjärde mjölkproducent med en omsättning under en miljon kronor vill öka sin produktion. Det är 17 procentenheter fler än i fjol.
- ▶ Många Dalabönder vill satsa på verksamheter inom turism, häst, förädling, egen försäljning och energi.

Rekord- många känner förtroende från konsumenterna

- ▶ 85 procent av lantbrukarna i Gävleborgs län känner förtroende från konsumenterna. Det är en ökning från i fjol.
- ▶ 44 procent vill utveckla kompletterande verksamhet till jordbruket. Av dessa planerar 20 procent att utveckla entreprenadverksamhet och 13 procent vill satsa på turism och häst.
- ▶ 27 procent av de större och 20 procent av de mindre mjölkproducenterna vill öka sin produktion. Andelen är högre än genomsnittet för övriga landet.

SÅ TYCKER LANTBRUKARNA I GÄVLEBORGS LÄN

Procent (rikssiffror inom parentes)

2007 2008

LÖNSAMHETEN

▶ Räcker till löpande utgifter, lön och investeringar	6	9 (13)
▶ Räcker till löpande utgifter och lön	23	31 (29)
▶ Räcker till löpande utgifter	45	36 (39)
▶ Går nätt och jämt ihop	15	26 (14)
▶ Går oftast med förlust	10	1 (4)

INVESTERINGAR

I maskiner

▶ Har investerat det senaste året	26	26 (37)
▶ Tänker investera under det kommande året	19	15 (19)

I byggnader

▶ Har investerat det senaste året	16	27 (21)
▶ Tänker investera under det kommande året	22	24 (23)

SÅ TYCKER BÖNDERNA OM JOBBET

▶ Känner att konsumenterna har förtroende för mig	80	85 (76)
▶ Vill rekommendera unga att välja jordbruk	63	77 (77)
▶ Trivs ganska eller mycket bra med jobbet	94	99 (98)

NYSATSNINGAR VID SIDAN AV JORDBRUKET

Andel som vill utveckla ny verksamhet	44	44 (36)
Vill satsa på exempelvis:		
▶ Turism, hästar	8	13 (10)
▶ Förädling/försäljning	14	12 (9)
▶ Entreprenadverksamhet	18	20 (15)
▶ Energi	16	9 (10)

MJÖLKFÖRETAGET (på 3 års sikt)

	Upphöra		Öka
▶ Omsättning < 1,0 milj	50	19 (29)	0 20 (15)
▶ Omsättning > 1,0 milj	13	21 (14)	28 27 (29)

FÖRÄNDRING AV AREALANVÄNDNING (2008)

▶ Ökar arealen spannmål/oljeväxter	-	22 (27)
▶ Minskar andelen träda/uttagen areal	-	31 (42)

TILLGÅNG TILL INTERNET

	95	93 (90)
▶ Använder Internet dagligen	29	41 (39)

VILKA ÅTGÄRDER PLANERAR DU I FÖRSTA HAND ATT VIDTA FÖR ATT FÖRBÄTTRA LÖNSAMHETEN?

▶ Öka produktion i befintliga driftsgrenar	42	44 (46)
▶ Effektivisera produktionen	50	52 (56)

FAKTA OM GÄVLEBORGS LÄNS JORDBRUK (HÖGER KOLUMN: % AV RIKET, ELLER RIKSSNITT)

Total jordbruksareal ha	76 409	2,4%
Areal åker ha	69 298	2,6%
Areal betesmark ha	7 111	1,4%
Antal jordbruk	2 740	3,7%
Medelareal åker ha	25	36
Antal mjölkgårdar	268	3,3%
Antal mjölkkor	9 543	2,5%
Medelbesättning	36	48
Antal grisföretag	29	1,2%
Arrenderad åker %	46	40
Arrenderad betesmark %	33	38

SÅ TYCKER LANTBRUKARNA I VÄSTERNORRLAND

Procent (rikssiffra inom parentes)

2007 2008

LÖNSAMHETEN

▶ Räcker till löpande utgifter, lön och investeringar	11	8 (13)
▶ Räcker till löpande utgifter och lön	19	22 (29)
▶ Räcker till löpande utgifter	42	44 (39)
▶ Går nått och jämt ihop	18	18 (14)
▶ Går oftast med förlust	6	6 (4)

INVESTERINGAR

I maskiner

▶ Har investerat det senaste året	31	34 (37)
▶ Tänker investera under det kommande året	15	10 (19)

I byggnader

▶ Har investerat det senaste året	22	19 (21)
▶ Tänker investera under det kommande året	28	23 (23)

SÅ TYCKER BÖNDERNA OM JOBBET

▶ Känner att konsumenterna har förtroende för mig	78	77 (76)
▶ Vill rekommendera unga att välja jordbruk	68	65 (77)
▶ Trivs ganska eller mycket bra med jobbet	97	98 (98)

NYSATSNINGAR VID SIDAN AV JORDBRUKET

Andel som vill utveckla ny verksamhet	53	39 (36)
Vill satsa på exempelvis:		
▶ Turism, hästar	17	10 (10)
▶ Förädling/försäljning	14	12 (9)
▶ Entreprenadverksamhet	26	16 (15)
▶ Energi	19	15 (10)

MJÖLKFÖRETAGET (på 3 års sikt)

	Upphöra	Öka
▶ Omsättning < 1,0 milj	25 22 (29)	5 20 (15)
▶ Omsättning > 1,0 milj	16 12 (14)	23 20 (29)

FÖRÄNDRING AV AREALANVÄNDNING (2008)

▶ Ökar andelen spannmål/oljeväxter	-	12 (27)
▶ Minskar andelen träda/uttagen areal	-	23 (42)

TILLGÅNG TILL INTERNET

▶ Använder Internet dagligen	96	92 (90)
	38	43 (39)

VILKA ÅTGÄRDER PLANERAR DU I FÖRSTA HAND ATT VIDTA FÖR ATT FÖRBÄTTRA LÖNSAMHETEN?

▶ Öka produktion i befintliga driftsgrenar	46	39 (46)
▶ Effektivisera produktionen	55	47 (56)

Fyra av tio vill satsa på nya verksamheter i Västernorrland

- ▶ 39 procent av bönderna i Västernorrland vill utveckla ny verksamhet vid sidan av jordbruket.
- ▶ 98 procent av bönderna trivs med jobbet.
- ▶ 43 procent utnyttjar Internet minst en gång om dagen. Det är fler än i fjol.

FAKTA OM VÄSTERNORRLANDS JORDBRUK (HÖGER KOLUMN: % AV RIKET, ELLER RIKSSNITT)

Total jordbruksareal ha	55 174	1,7%
Areal åker ha	51 786	1,9%
Areal betesmark ha	3 388	0,7%
Antal jordbruk	2 510	3,4%
Medelareal åker ha	21	36
Antal mjölkgårdar	244	3,0%
Antal mjölkkor	8 933	2,3%
Medelbesättning	37	48
Antal grisföretag	18	0,7%
Arrenderad åker %	52	40
Arrenderad betesmark %	32	38

Många bönder vill bygga i Jämtland

- ▶ 34 procent av bönderna i Jämtland planerar att investera i byggnader under 2008. Det är 7 procentenheter fler än i fjol och 11 procentenheter fler än i övriga landet.
- ▶ 85 procent av Jämtlandsbönderna känner konsumenternas förtroende. Det är 8 procentenheter fler än i fjol.
- ▶ 46 procent av de större mjölkproducenterna planerar att öka sin produktion. Det är dubbelt så många som 2007 och 17 procentenheter fler än i övriga landet.

SÅ TYCKER LANTBRUKARNA I JÄMTLANDS LÄN

Procent (riksiffra inom parentes)

2007 2008

LÖNSAMHETEN

▶ Räcker till löpande utgifter, lön och investeringar	13	14 (13)
▶ Räcker till löpande utgifter och lön	29	27 (29)
▶ Räcker till löpande utgifter	36	43 (39)
▶ Går nått och jämt ihop	16	10 (14)
▶ Går oftast med förlust	3	4 (4)

INVESTERINGAR

I maskiner

▶ Har investerat det senaste året	27	34 (37)
▶ Tänker investera under det kommande året	16	13 (19)

I byggnader

▶ Har investerat det senaste året	30	23 (21)
▶ Tänker investera under det kommande året	27	34 (23)

SÅ TYCKER BÖNDERNA OM JOBBET

▶ Känner att konsumenterna har förtroende för mig	77	85 (76)
▶ Vill rekommendera unga att välja jordbruk	73	79 (77)
▶ Trivs ganska eller mycket bra med jobbet	94	97 (98)

NYSATSNINGAR VID SIDAN AV JORDBRUKET

Andel som vill utveckla ny verksamhet	50	47 (36)
Vill satsa på exempelvis:		
▶ Turism, hästar	13	11 (10)
▶ Föredling/försäljning	21	11 (9)
▶ Entreprenadverksamhet	22	23 (15)
▶ Energi	12	10 (10)

MJÖLKFÖRETAGET (på 3 års sikt)

	Upphöra		Öka	
▶ Omsättning < 1,0 milj	36	12 (29)	2	25 (15)
▶ Omsättning > 1,0 milj	5	1 (14)	21	46 (29)

FÖRÄNDRING AV AREALANVÄNDNING (2008)

▶ Ökar andelen spannmål/oljeväxter	-	9 (27)
▶ Minskar andelen träda/uttagen areal	-	20 (42)

TILLGÅNG TILL INTERNET

▶ Använder Internet dagligen	91	94 (90)
	43	48 (39)

VILKA ÅTGÄRDER PLANERAR DU I FÖRSTA HAND ATT VIDTA FÖR ATT FÖRBÄTTRA LÖNSAMHETEN?

▶ Öka produktion i befintliga driftsgrenar	53	51 (46)
▶ Effektivisera produktionen	55	57 (56)

FAKTA OM JÄMTLANDS LÄNS JORDBRUK (HÖGER KOLUMN: % AV RIKET, ELLER RIKSSNITT)

Total jordbruksareal ha	57 100	1,8%
Areal åker ha	42 712	1,6%
Areal betesmark ha	14 388	2,9%
Antal jordbruk	1 970	2,7%
Medelareal åker ha	22	36
Antal mjölkgårdar	248	3,1%
Antal mjölkkor	9 408	2,4%
Medelbesättning	38	48
Antal grisföretag	16	0,7%
Arrenderad åker %	55	40
Arrenderad betesmark %	28	38

SÅ TYCKER LANTBRUKARNA I VÄSTERBOTTENS LÄN

Procent (rikssiffror inom parentes)

2007 2008

LÖNSAMHETEN

▶ Räcker till löpande utgifter, lön och investeringar	12	13 (13)
▶ Räcker till löpande utgifter och lön	28	19 (29)
▶ Räcker till löpande utgifter	40	50 (39)
▶ Går nått och jämt ihop	15	14 (14)
▶ Går oftast med förlust	5	4 (4)

INVESTERINGAR

I maskiner

▶ Har investerat det senaste året	33	36 (37)
▶ Tänker investera under det kommande året	16	20 (19)

I byggnader

▶ Har investerat det senaste året	23	26 (21)
▶ Tänker investera under det kommande året	24	17 (23)

SÅ TYCKER BÖNDERNA OM JOBBET

▶ Känner att konsumenterna har förtroende för mig	74	82 (76)
▶ Vill rekommendera unga att välja jordbruk	63	72 (77)
▶ Trivs ganska eller mycket bra med jobbet	97	97 (98)

NYSATSNINGAR VID SIDAN AV JORDBRUKET

Andel som vill utveckla ny verksamhet	34	39 (36)
Vill satsa på exempelvis:		
▶ Turism, hästar	9	5 (10)
▶ Förädling/försäljning	7	10 (9)
▶ Entreprenadverksamhet	19	17 (15)
▶ Energi	15	15 (10)

MJÖLKFÖRETAGET (på 3 års sikt)

	Upphöra	Öka
▶ Omsättning < 1,0 milj	17 28 (29)	4 17 (15)
▶ Omsättning > 1,0 milj	25 9 (14)	22 39 (29)

FÖRÄNDRING AV AREALANVÄNDNING (2008)

▶ Ökar andelen spannmål/oljeväxter	-	16 (27)
▶ Minskar andelen träda/uttagen areal	-	30 (42)

TILLGÅNG TILL INTERNET

▶ Använder Internet dagligen	90	93 (90)
	32	39 (39)

VILKA ÅTGÄRDER PLANERAR DU I FÖRSTA HAND ATT VIDTA FÖR ATT FÖRBÄTTRA LÖNSAMHETEN?

▶ Öka produktion i befintliga driftsgrenar	46	45 (46)
▶ Effektivisera produktionen	51	53 (56)

FAKTA OM VÄSTERBOTTENS LÄNS JORDBRUK (HÖGER KOLUMN: % AV RIKET, ELLER RIKSSNITT)

Total jordbruksareal ha	75 372	2,4%
Areal åker ha	72 575	2,7%
Areal betesmark ha	2 797	0,6%
Antal jordbruk	2 930	4,0%
Medelareal åker ha	25	36
Antal mjölkgårdar	392	4,9%
Antal mjölkkor	14 780	3,8%
Medelbesättning	38	48
Antal grisföretag	49	2,0%
Arrenderad åker %	53	40
Arrenderad betesmark %	38	38

Fler vill satsa på nya verksamheter i Västerbotten

- ▶ 39 procent av Västerbottensbönderna vill utveckla kompletterande verksamheter. 10 procent vill själva förädla eller sälja sina egna produkter.
- ▶ 82 procent känner förtroende från konsumenterna.
- ▶ Av större mjölkproducenter vill nästan fyra av tio öka produktionen. Det är betydligt fler än i fjol. Även mindre mjölkproducenter vill öka. Andelen har ökat från 4 procent i fjol till 17 procent i år.

Många bönder vill investera i Norrbotten

► 37 procent av bönderna i Norrbotten investerade i maskiner 2007, och 29 procent investerade i byggnader. Var fjärde vill investera i maskiner eller byggnader under 2008.

► Tre av fyra vill gärna rekommendera unga att arbeta med jordbruk. Det är hela 16 procentenheter fler än i fjol.

► 46 procent vill satsa på kompletterande verksamheter.

SÅ TYCKER LANTBRUKARNA I NORRBOTTENS LÄN

Procent (rikssiffror inom parentes)

2007 2008

LÖNSAMHETEN

► Räcker till löpande utgifter, lön och investeringar	12	15 (13)
► Räcker till löpande utgifter och lön	28	25 (29)
► Räcker till löpande utgifter	40	41 (39)
► Går nått och jämt ihop	17	14 (14)
► Går oftast med förlust	4	5 (4)

INVESTERINGAR

I maskiner

► Har investerat det senaste året	37	37 (37)
► Tänker investera under det kommande året	17	25 (19)

I byggnader

► Har investerat det senaste året	27	29 (21)
► Tänker investera under det kommande året	24	25 (23)

SÅ TYCKER BÖNDERNA OM JOBBET

► Känner att konsumenterna har förtroende för mig	79	84 (76)
► Vill rekommendera unga att välja jordbruk	59	75 (77)
► Trivs ganska eller mycket bra med jobbet	96	98 (98)

NYSATSNINGAR VID SIDAN AV JORDBRUKET

Andel som vill utveckla ny verksamhet	46	46 (36)
Vill satsa på exempelvis:		
► Turism, hästar	14	16 (10)
► Förädling/försäljning	14	17 (9)
► Entreprenadverksamhet	18	20 (15)
► Energi	16	20 (10)

MJÖLKFÖRETAGET (på 3 års sikt)

	Upphöra	Öka
► Omsättning < 1,0 milj	30 26 (29)	2 27 (15)
► Omsättning > 1,0 milj	24 11 (14)	18 34 (29)

FÖRÄNDRING AV AREALANVÄNDNING (2008)

► Ökar andelen spannmål/oljeväxter	-	14 (27)
► Minskar andelen träda/uttagen areal	-	27 (42)

TILLGÅNG TILL INTERNET

► Använder Internet dagligen	94	95 (90)
	38	53 (39)

VILKA ÅTGÄRDER PLANERAR DU I FÖRSTA HAND ATT VIDTA FÖR ATT FÖRBÄTTRA LÖNSAMHETEN?

► Öka produktion i befintliga driftsgrenar	43	47 (46)
► Effektivisera produktionen	47	50 (56)

FAKTA OM NORRBOTTENS LÄNS JORDBRUK (HÖGER KOLUMN: % AV RIKET, ELLER RIKSSNITT)

Total jordbruksareal ha	38 950	1,2%
Areal åker ha	37 008	1,4%
Areal betesmark ha	1 942	0,4%
Antal jordbruk	1 570	2,1%
Medelareal åker ha	24	36
Antal mjölkgårdar	200	2,5%
Antal mjölkkor	7 709	2,0%
Medelbesättning	39	48
Antal grisföretag	8	0,3%
Arrenderad åker %	43	40
Arrenderad betesmark %	25	38

3 831 intervjuade i årets barometer

ÅRETS LANTBRUKSBAROMETER är omfattande.

3 831 intervjuer har genomförts bland lantbrukare med över 20 hektar. I varje län har urvalet bestått av 380 lantbrukare, av vilka 192 intervjuats. I några län har det intervjuats ett färre antal på grund av att telefonförbindelserna inte hade kommit igång efter de fyra stormarna som drabbade Sydsverige under januari månad. En annan orsak till ett lägre antal genomförda intervjuer för några län är, trots ett högt urval, att man upphört med sin verksamhet under det senaste året. Det stora antalet intervjuer gör det ändå möjligt att redovisa resultaten länsvis för Sveriges alla 21 län.

Så här har intervjuerna fördelats. Se **Tabell 1**.

20,1-30,0 ha	30,1-50,0 ha	50,1-100,0 ha	>100,1 ha	Totalt
957	958	958	958	3831

Jämfört med urvalet i tidigare års Lantbruksbarometer har antalet jordbruk totalt sett minskat i riket. Jordbruken under 100 hektar minskar medan jordbruken över 100 hektar ökar i antal. Det är i linje med den struktur- omvandling som sker inom jordbruket. 55 procent av lantbruksföretagen i denna undersökning har en omsättning under 1 miljon kronor; 4 procent har en omsättning mindre än 100 000 kronor, 29 procent har mindre än 500 000 kronor i årsomsättning, 23 procent har mellan 501 000 kronor och 1 miljon kronor i årsomsättning.

19 procent omsätter mellan 1 och 2 miljoner kronor. 14 procent omsätter mellan 2,1 och 5 miljoner kronor. 5 procent av företagen omsätter över 5 miljoner kronor.

Under 2007 har företagen med en årsomsättning över 500 000 kronor ökat med 3 procent. Det är samma ökningstrend som under de senaste åren.

De intervjuade lantbrukarnas fördelning på olika produktionsinriktning redovisas i **Tabell 2** här nedan.

Av de intervjuade lantbrukarna är 2 procent under 30 år,

11 procent mellan 31 och 40 år, 28 procent mellan 41 och 50 år, 32 procent mellan 51 och 60 år och 27 procent över 61 år. Det är 3 procent fler lantbrukare som är över 51 år än föregående år. 36 procent av lantbrukarna i undersökningen tillträdde gården före 1980. Det är 2 procent fler som svarar att de har tillträtt gården efter år 2000. Av de intervjuade lantbrukarna är 7 procent kvinnor.

Intervjusvaren vägs så att resultatet är representativt för gårdar över 20 hektar med grisköttsproduktion, växtodling samt mjölk- och köttproduktion.

Intervjuerna genomfördes per telefon av SIFO mellan den 7 januari och 5 februari 2008.

Lantbruksbarometern har genomförts varje år sedan 1987 förutom 1990.

Tabell 2 Huvudsaklig verksamhet i lantbruket, %

Växtodling	35
Mjolkproduktion	22
Nötköttsproduktion	19
Skog	7
Grisköttsproduktion	5
Får/lammproduktion	2
Häst	2
Trädgårdsväxter (ej potatis)	1
Landsbygdsturism	0
Annan produktion	6
Tveksam	1
SUMMA	100

Lantbruks- barometern 2008

Beställes genom
LRF, LRF Konsult, Swedbank
eller samverkande sparbank.
Pris 60:- inkl. moms

ISBN 978-91-977538-0-7